

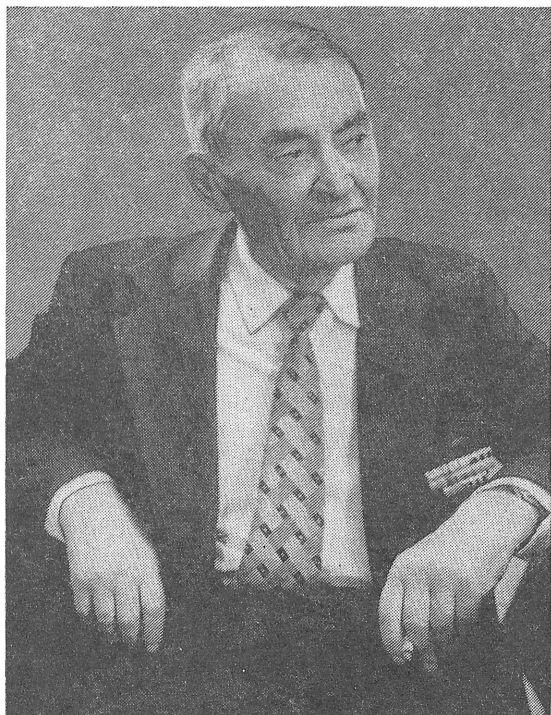
42

i-21

ОДИМИР
ІВАНОВИЧ

Вибране

BOOTH TOWN MARRIAGE
BIBLIOPHILE

ВОЛОДИМИР ІВАНОВИЧ

ВИБРАНЕ

ГУМОР І САТИРА

*Київ
Видавництво
художньої
літератури
«Дніпро»
1985*

У2
І-21

В сборник известного украинского советского поэта-юмориста вошли его лучшие произведения из ранее издававшихся книг. Одной из особенностей творческого почерка автора является умение соединять острую характерность образов с четкой публицистичностью. Басни, юморески, шутки писателя — всегда актуальны и имеют точного адресата. Написаны они в духе национальных традиций украинского народа, всегда славившегося здоровым чувством юмора.

Передмова І. В. ЗУБА

І $\frac{4702590200-101}{M205(04)-85}$ 101.85

© Склад, передмова,
художнє оформлення.
Видавництво «Дніпро»,
1985 р.

ОД НАРОДНИХ ДЖЕРЕЛ

В українській радянській літературі досить примітне місце належить сатири і гумору. Без цього життєдайно-веселого і гостро-прицільного жанру не уявити наше письменство, що на сьогодні налічує ледве не сім десятиліть багатого, щедрого творчого досвіду. Були, звісно, роки вищого піднесення, часом були й «спади» в розвитку гумористики, але її життєлюбне слово, сповнене віри в виховну силу сміху, вагомо входило в соціальну практику, свідомість і щоденний побут людини праці, будівника соціалістичного суспільства. Принципи ленінської партійності і народності, історичного оптимізму, визначальні для поступу радянської літератури загалом, забезпечують і майстрам сатири та гумору непохибні соціально-естетичні орієнтири в щоденній творчості, в утвердженні високого комуністичного ідеалу.

Кажучи все це, не лише віддаємо належне великій соціально-виховній ролі сатири та гумору в нашому радянському бутті. Разом з тим зі щирим визнанням і вдячністю думаємо про успішну творчу працю сатириків та гумористів різних поколінь,— назвемо прозаїків Остапа Вишню та Юрія Вухналя (І. Д. Ковтуна), Василя Чечв'янського й Олександра Ковінку, поетів В. Еллана й С. Пилипенка, В. Ярошенка і М. Годованця, тих, чії літературні успіхи припадають уже на 20-і роки. Лінія зв'язку, творчої естафети старших і молодих авторів з роками зміцнюється та вияскравлюється; в перші десятиліття по Вітчизняній війні в українську гумористику роблять свій внесок визнані читачем і критикою таланти — Степан Олійник, Сергій Воскресенко, Анатолій Косматенко, Павло Ключина, Євген Бандуренко, Дмитро Білоус, Валентин Лагода, Олесь Жолдак, Дмитро Молякевич та інші. У колі широко знаних письменників-гумористів бачимо і Володимира Івановича, який

заявив першими публікаціями про свій літературний хист у 40-і, а 1950 року дебютував і ґрунтовніше, видавши збірку байок і віршів під назвою «різкою» і промовистою — «Свиня на пасіці». Потім вийшли збірки віршованої сатири та гумору «Низенько кланяємось!» (1953), «Рекомендована Лисиця» (1954), «Весела прополка» (1956) та інші, що засвідчили відгранення таланту поета-гумориста, міцно вкоріненого в життя.

Тут варто хіба лиш наголосити: для сатирика має особливе значення громадянський, соціальний досвід, стосунок його життєвого шляху до народної історії. Важливо це, певна річ, і для працівників інших жанрів,— одначе ж для гумориста, сатирика опанування цим досвідом, сприйняття й осмислення численних комічних колізій, ситуацій з народного побуту видається особливо цінним і вкрай необхідним. Можна вигадувати, конструювати ситуації, колізії, сюжети, але краще, визнавши цю серйозну істину, дотримуватися хорошого правила: життя щодень відкриває перед творчою особистістю щедротні розсипи комічного, неповторні факти й сюжети, в яких відсвічує геній і мудрість народу, сила й краса його історичного оптимізму.

Для В. Івановича цей досвід важить дуже багато. Його біографія — громадянина й поета — міцно пов'язана з історією країни, народу.

В. Іванович народився 27 серпня 1905 року в м. Одесі. Тут він закінчив педінститут (1933 р.), тут працював у міському лекційному бюро, а в час Вітчизняної війни брав участь в обороні героїчного міста над морем. Але ще до цього були дитячі роки в рибальському селищі Григорівці, де пізнавав і нелегкий труд рибалок-земляків, і народну мудрість, відлиту у форми жарту, казки, легенди, переказу чи й просто бувальщини. Як слушно завважувала критика, на формування художніх смаків і творчих інтересів Івановича, окрім народно-поетичних здобутків, впливали неперевершені зразки української та російської літературної класики — твори Шевченка і Пушкіна, Гоголя і Салтиков-Шедріна, талановите слово радянських майстрів сатири та гумору. Виформовуючись, отже, на фольклорній основі, вбираючи в себе барви і соки народного побутового мовлення, кмітливого, приперченого слова, художня манера поета-гумориста чимдалі повніше та яскравіше засвідчувала свою творчу життєспроможність,

свою мистецьку оригінальність. І вже в перших збірках гуморист видрукував ряд байок, віршованих оповідань, творів фейлетонного звучання, що ввійшли до здобутків тогочасної сатири і гумору.

Як і кожний талановитий письменник, В. Іванович має свої, притаманні йому творчі інтереси, художні уподобання, особливості художнього письма, завдяки чому й вирізняється з-поміж чималої когорти гумористів. Так, теми, проблеми, мішені чи об'єкти, що потрапляють у поле зору поета, здебільшого відомі, сказати б, традиційно звичні для нашої сатири,— чи не всі гумористи пишуть про бюрократизм, канцелярську тяганину, формалізм у роботі тих чи тих установ, про розбазарювачів народного добра, про ловеласів або ж про агресивність, підступництво імперіалістичних політиків і продажність «вільної» і ні від чого «незалежної» буржуазної преси тощо. Не оминає цих тем і В. Іванович. Але в нього свій підхід до, здавалось би, знайомого нам об'єкта висміювання, свій художній метод переведення соціальних, морально-етичних, побутових, політичних ідей і реалій у сферу художнього їх виявлення та дослідження, а звідси — й оригінальне утвердження власного погляду на речі і власного до них ставлення. Поет чітко визначає сюжетний рух дії, відповідно й композиція усмішки чи байки в нього здебільшого природна, влучно окреслена, розповідь же прибирає форми розважливої, не ускладненої вишуканими метафорами й епітетами, розмови з читачем.

У «Фондовій соломі», в одній із своїх хрестоматійних віршованих усмішок, В. Іванович майстерно розгорнув алегорично-казковий сюжет, власне, ціле оповідання про те, як Гуска, захотівши знести яйце, стала «лаштувать гніздечко», послала Гусака по соломі і що з того вийшло. Слово про гніздечко сприймається як вдалий зачин бувальщини, як експозиційна частина твору. Бо, читаємо далі, Гусак закликає «свідомо» розсудити: «Для гнізда потрібна Ф о н д о в а солома», слід передбачити і проєкти, й «Точні габарити, і в якому стилі Нам гніздо мостити». Те, що тут згадується Ренесанс, барокко, готичний стиль, що сказано про Гусака: попрямував до Півня по соломі (вона виявилась «дуже дефіцитна»), що той запропонував на заміну «підходяще лико» (мовляв, необхідно тільки взяти «дозвіл у Індіка»),— все це одразу накреслює двоплановість дії: алегорично-казковий і звичай-

но-буденний її характер. І завдяки цьому одразу вгадуються ситуації, пов'язані з практикою бюрократизму в реальному людському бутті.

Поет-гуморист досягає комічного ефекту і не прямого, а художньо-опосередкованого оцінювання негативного явища, вдаючись до майстерного поєднання і різних зображальних планів, і різних поетичних форм — байки, казки (художня умовність зображення) та вірша-оповідання. Він лаконічно окреслює алегоричні маски, як-от: Гуски, Гусака, Індика, подає влучні деталі, узгоджені з прийомом інакомовлення: («Гусак направив до Сороки крила», «Гуска гусенят вже водить... на плавні» тощо), хоч детально і не змальовує, як це належить у «чистій» байці, обставин, звичок, побутовання персонажів. Задум сатирика, його, як мовиться, генеральна лінія в цьому творі — повне художнє компрометування негідної практики бюрократичної тяганини, зволікань, всілякої казенної канцелярщини.

У подібному ключі витримані поетові байки та вірші-усмішки «Рекомендована Лисиця», «Доручили Зайцю», «Колобок-женишок», «Заець та Іжак» і чимало інших. Знов-таки наголошу — це байки-оповідання й віршовані усмішки, написані з творчим використанням засобів казкового жанру, прийомів поетичного фольклору.

Бойове, гостро-іронічне слово В. Івановича — маємо на увазі кращі, довершеніші твори — сповнене комізму, теплого сміху, що йде від сучасного народного життя і народної поетичної традиції. Сюжети, комічні колізії у поетових віршах часто нагадують життєві бувальщини, почуті й спізані автором безпосередньо в народному середовищі. Наприклад, використовуючи в байці «Забута Шпачиха» умовно-казкову форму, він майстерно простежує начеб звичайну, просту життєву бувальщину: Шпачиха вивела трьох шпаченят, виростила, послала у великий світ — «Перший син Шпаченко Служить у Орла, В другого посада Також немала», та й дочка-красуня дісталась верховин оперного мистецтва, — вийшли в люди шпаченки-шпаченята, а жінці нема од того аніякісінької радості. За-бу-та Шпачиха... Забута, при трьох живих дітях, мати.

В. Іванович уміє не лише підмітити гостру моральну проблему, оригінальні колізії, ситуації. Він уміє і влучно, в знущальному іронічному тоні сказати про морально-

духовне убозтво тих чи тих антигероїв, як-от хоча б у цих рядках:

...Ми зустріли днями
Старшого Шпака.
— Радість,— каже,— в мене
Неабияка!

Добрий телевізор
Я собі придбав
І для жінки шубу
Мавпячу дістав...

А ще ж передбачається для жінки «в айстрах кімоно», ось тільки на запитання про «хустину мамі» чути у відповідь: ні, і без того, мовляв, не бракує клопотів.

Таку й подібні теми майстерно осмислював С. Олійник (пригадаймо його популярний віршований фейлетон «Пухова хустка»), осмислювали й інші сатирики, та В. Іванович у підході до побутового міщанства, набувательства знаходить свій кут зору, свої художні засоби висміювання помічених вад, недоліків. Зокрема, він тонко користується своєю неповторною формою розповіді — алегорично-казковою, відповідною конкретному творчому завданню і власній манері усмішливо-іронічного письма.

Поет вільно послуговується віршованими розмірами, що передають розважливо-оповідні інтонації, злегка мелодійний, як у народній пісні, плин мовного звучання. Вірш гумориста не має ефектних ходів чи ускладнених тропів; його достоїнствам притаманні інші характеристики — змістова відкритість, прозорість, різні інтонаційні реєстри, з піднесеннями, коливаннями і спадами, тобто з тими звуково-емоційними елементами, що дозволяють оповідачеві зробити наголос на контрастах, суперечностях відтворюваної дії, передати неждані зміни в її розвитку.

Чимало творів Івановича мають у своїй основі бувальщини, комічні випадки, епізоди, спізнані на дорогах життя. Назва усмішки «Чудернацьке тріо» стає зрозумілою, аж коли знайомимося з розв'язкою: двоє друзів-чоловіків ведуть під руки третього... здається, п'яного, бо не тримається на ногах, але на запитання міліціонера ті двоє відповідають: їхній товариш десять літ служив у «Головсвинині» й, мавши службову машину, зовсім розучився ходити, тож вони і навчають цій нехитрій «справі». «Сер-

жант підносить до кашкета руку: — Проходьте і... продовжуйте науку!» — закінчення розповіді не випадково має риси комічної репліки; можливо, й поштовхом до написання твору був якийсь конкретний факт, а проте автор не «завіршовує» щось десь почуте, — він пише своєрідну усмішку, іронічна спрямованість якої викликана недоліками в нашому щоденні. І такі вірші-усмішки, байки-жарти і байки-оповідання в поета не поодинокі — назву хоча б «Душевну справу», «Качать і величать», «Дивні аплодисменти», «Порося в мішку», «Пісня лоботряса Опанаса Вихиляса» та інші. Вони витримані в усмішливо-жартівливому тоні, але це не вада, а особливість гумористики такого характеру, — пригадаймо майстерні співомовки Степана Руданського, в яких завжди торжествує життєлюбний народний сміх і утверджується народний погляд на негативні явища та факти; усмішки-жарти Степана Олійника, написані за мотивами народних розповідей про смішне, комічне. Звертаючись до таких джерел, В. Іванович використовує надбання народного гумору відповідно до своїх творчих задумів, уподобань, особливостей художнього письма.

Ідейно-тематичні інтереси, як і основні риси художнього письма Івановича — гумориста й сатирика, певною мірою визначились у його перших збірках. Але, зрозуміло, чимдалі поет успішно розширював тематичні обрії своєї творчості, збагачував та урізноманітнював її художні особливості. З виходом його книг «Перебендя посміхається» (1960), «Бичок-губернатор» (1964), «Три торби сміху людям на втіху» і «Поезії» (1967), «Сміхомовки» (1974), «Червоний огнецьвіт» (1975) читач і критика отримали вагомі підстави говорити про Івановича як про одного з активних майстрів української сатири і гумору.

Поет так же послідовно, як і в пору творчої молодості, піддає висміюванню різні вади й недоліки в сучасному житті, частіше звертає свій погляд до зарубіжного буржуазного світу, — таким його творам, як «Містер Брік», «Свобода на оптичному прицілі», «На техаській трасі» та іншим, належить помітне місце в нашій політичній сатирі. Заслуговує на увагу його сатирично-бурлескна поема «Червоний огнецьвіт» (авторське визначення жанру — бувальщина), в якій Іванович подав своєрідний історико-викривальний огляд дій контрреволюції та зарубіжних агресивних сил, спрямованих на знищення Радянської

влади, країни соціалізму. Вдавшись до художнього переосмислення народної казки про ріпку, поет послідовно, крок за кроком показує, як збройні й підступні вороги силкувалися вирвати з корінням «дивен-квітку» — «полум'яний огнецвіт» і як при цьому зазнавали поразки за поразкою. Завважимо: слово автора — колюче й знищувальне — тут адресоване конкретним особам, всі акції яких виявилися безсилими перед лицем історичного прогресу.

Загалом В. Іванович виявив себе майстром у переосмисленні народних казкових сюжетів, у поетизуванні світлої народної символіки, в чому переконують його поеми та чималі обсягом віршовані оповідання («В сніговицю», «Іванові кавуни», «Бичок-губернатор» тощо).

Володимир Іванович і на порозі свого вісімдесятиріччя сповнений добрих творчих намірів, живе в праці, в шуканнях гідного наших сучасників поетичного слова. Незмінна й заслужена його популярність серед читачів, у колі літераторів. Степан Олійник два десятиліття тому висловив щирі почуття шани до свого побратима, друга-земляка:

...І це вони, ті добрі люди,
Тобі довірили перо,
Щоб випікав ним зло повсюди,
Щодня відстоював добро,

Щоб по щурах бив і по вовку,
Що з-за межі ген вирина...
Радий, що їх «командировку»
Ти прагнеш виправдати сповна!
(«Люблю наш край»)

Володимир Ієронімович Іванович — нині лауреат премії Степана Олійника — прагне виправдати і виправдовує сьогодні любов, шану друзів, широке читацьке визнання.

Іван ЗУБ

ЩОБ КОЛОСИВСЯ УРОЖАЙНИЙ ЛАН, ГОСПОДАРІ ВИПОЛЮЮТЬ БУР'ЯН

НАРОДНИЙ СМІХ

Народний геній склав пісень багато.
Вони лунають в будень і у свято,
І поруч них,
І попереду їх
Іде його живий, правдивий сміх.

Якщо ж народ співає
І сміється,
То, значить, в нім
Здорове серце б'ється.
Вирує кров гаряча, не стара.
В ім'я життя,
Любові
І добра.

Не марно ж він турецькому султану
Підніс таку сатиру бездоганну,
І лупцював його разючий сміх
Всю покруч захребетників лихих.

Всі вороги сучасні і колишні
Запам'ятали сміх Остапа Вишні,
Й сьогодні сміх перчан-однополчан
Виполює злякисний бур'ян.

В руках народу-трударя, героя,
Розумний сміх — це блискавична зброя,

Тож ідучи до світлої мети,
Давайте сміх любити й берегти!
Усе дурне,
Потворне
І вороже
Народ обов'язково переможе.
І жити буде в буднях трудових
Його душа,
Його прекрасний сміх.

БУНДЮЧНИЙ ПЕНЬ

Був собі Пень...
Пустий, трухлявий Пень,
Який нічим
В гаю не відзначався.

І раптом Пень
В один прекрасний день
І загордився,
І зазнався.

Став задирати він
Свій сукуватий ніс —
І дуб йому не брат,
І ліс йому не ліс.

— Та що мені дуби! —
Розперезався він.—
Їх сотні навкруги,
А я між них о д и н.

Тому прохожі всі
У нашій стороні

З пошаною завжди
Вклоняються мені...

— Дурниці ти верзеш!
Воно не зовсім так,—
Озався з-під куща
Розсудливий Їжак.—

Ти краще придивись
І висновок зроби —
То люди спину гнуть,
Шукаючи гриби.

А щодо цих дерев,
Між ними ти — штурпак...
Оце й запам'ятай,—
Сказав йому Їжак.

Почувши ці слова
Не в сні, а наяву,
Присів пихатий Пень
По самий ніс в траву:

Сміялися пташки
У той погожий день,
Один лиш Пень мовчав —
Ні слова, нітелень!

*

Хоча і прикро це,
Але і в наші дні.
Трапляються, на жаль,
Такі бундючні Пні.

КРИНИЦІ-СЕСТРИЦІ

Багато літ
В степу, немов сестриці,
Рядком стоять звичайні дві криниці.
Одна із них — мурована на диво!
Що не кажи, з усіх боків красива.
Навколо неї верби і тополі,
І є завжди води у ній доволі.
Та хоч красива зовні та криниця,
Вода її... для вжитку не годиться.
А хто, бува,
Загляне в горловину,
Побачить павука і павутину...

Криничка ж друга —
Копанка у глеї.
А довга стежка тягнеться до неї.
Не тільки стежка,
А й пряма дорога,
Хоч показного тут нема нічого.
Чому ж тоді щодня
І звідусюди
До неї ходять роботящі люди?
І навіть в кожній хаті і садибі
Йї кажуть всі з пошаною:
— Спасибі! —
Та все тому, що в спеку і в негоду
Вона дає свою хорошу воду.
Тут ми знаходим істину цікаву:
Не показна краса —
Душа рішає справу.

ДВА ПЛУГИ

З одного двору,
Від одної хати
Пішли два плуги
Рідний степ орати.

Один із них,
Почавши працю зранку,
Вже до обіду виорав ділянку:
Подряпав землю ледве по верхах,
Байдикував і спав у лопухах.
А другий плуг
Ділянку біля луку
Орав на весь леміш, на всю напругу.
І лиш коли вже почало смеркати,
Закінчив працю
І пішов до хати.
Засіяли ту зсмілю
Добрі люди
І стали ждати,
Що ж із того буде?
На першій ниві
(Де воно й взялося?)
Тоненькі стебла, миршаве колосся.
На другій ниві,
Нібито Дунай,
Цвіте,
Шумить
Високий урожай!
Читачу дорогий,
Питаю вас як друга:
Ви більше схильні
До якого плуга?

ПАРАДОКС

Ведмідь сказав Ослу:
— Не виступай на зборах,
Бо ти ж придурок
І язик — твій ворог;
Намелеш,
Наплетеш,
Усіх присутніх стомиш,
І сам себе навіки осоромиш.

Осел зітхнув і відповів печально:
— Твоя порада зовсім нереальна.
Бо щоб язик на прив'язі тримати,
Для цього також треба розум мати!

Буває, що й Осел толкове скаже слово.
На жаль, таке буває випадково.

СОРОКА-МОРОКА

Сорока першою на зльоті виступала,
Великі зобов'язання на себе брала:
— Все зваживши, я твердо обіцяю
Рекордного добитись урожаю,
Найвищого, найкращого в окрузі,
По буйноцвітній
По елітній кукурузі,
Отож приходьте в пору вересневу
Вітати її величність королеву.

- От здорово, — Сороку всі хвалили.
- Сорока може.
- Є у неї сили

— Все розплановано,
Розписано нівроку...
— Беріть рівняння на Сороку.

Пройшла весна,
Минули інші строки,—
Врожай як гай.
Та тільки
Не в Сороки.
Земля сусідська
Вся в цвіту довкола,
А у Сороки,
Наче бубон, гола.

Чому ж не вийшло у Сороки діла?
Тому, що з пуп'янка себе привчила
Хвостом крутить
І язиком молоти,
А до роботи
Не було охоти.

Яка ж мораль?
Як видно, поки
Нема, на жаль,
Моралі у Сороки.

ХИТРА МАКІТРА

— Скажи мені, бабусю Маріуцо,
Чому це часом
Люди зазнаються?
Не встигнеш дати
Іншому посаду,

Воно уже й не визнає громаду;
І пнеться новоявлене Цабе,
На п'єдестал підсаджує себе!

А скинуть з п'єдесталу бюрократа,
Так він стає
М'якесеньким, як вата,
Ієрихонським гласом не гримить
І навіть... пропонує закурить.
На жаль,
Нема в інструкціях примітки,
Як подолати чванства пережитки.

Примружила бабуся очі хитрі
І стала струшувать
Вареники в макітрі.
Перструсила,
Вишкварки поклала,
Подумала
І лагідно сказала:
— Одним, синок, потрібна тільки ласка,
А декому —
Добряча перетряска!

СІРКО ТА КОБИЛА

В погожі дні
І навіть в заметілі
Любив Сірко
Погавкать на дозвіллі.
До того ж він, в собачому натхненні,
Не вибирав серйозної мішені,
А просто так,

Коли набридне спати,
Він починав захоплено брехати.
Було, злякає півня
Чи корову
І аж пищить, щоб все почати знову.
Він, кажуть, часом гавкав
(По потребі!)
На ясний місяць в зоряному небі,
На буйний вітер,
На вербу похилу...
А це затіяв гавкати на кобилу.
Кобила молода і працьовита
На пустобреха глянула сердито
І припечатала йому копито,
Сірко аж кавкнув, охнув...
І відтоді
Мовчить, сердешний,
При любій погоді.
Мораль з усього випливає строга:
Будь ласка, гавкай,
Тільки знай на кого.

ФОНДОВА СОЛОМА

Захотіла Гуска
Та й знести яечко
І взялась негайно
Лаштувать гніздечко.

А Гусак їй каже:
— Розсуди свідомо:
Для гнізда потрібна
Фондова солома.

Плани і проекти,
Точні габарити,
І в якому стилі
Нам гніздо мостити.

Ренесанс, наприклад,
Краще, ніж барокко,
А з готичним треба
Дертися високо.

Отже, поки з Півнем
Я погоджу все це,
Певне, днів чотири
Почекать прийдеться.

А можливо, й завтра
Я вернусь додому...
І Гусак до Півня
Рушив по солому.

Півень все розглянув
І сказав привітно,
Що, на жаль, солома
Дуже дефіцитна.

Але є в запасі
Підходяще лико;
Треба взять на лико
Дозвіл у Індика.

Тиждень у Індика
Ждав Гусак прийому.
— Не даєте лико,
Дайте хоч солому!

А Індик на тее:
— Припини гарячку! —
Й викликав до себе
Референта Качку.

Качка з'ясувала
(Через певні строки),
Що потрібно взяти
Санкцію Сороки...

Санкції не буде,
То й не буде діла...
І Гусак направив
До Сороки крила.

Прилетів... та тільки
Витер поту краплі,
Крикнула Сорока,
Щоб летів до Чаплі.

Чапля здивувалась
І давай кричати:
— Що за тяганина?!
Що за бюрократи?!

Як вони скотились
До такого рівня?! —
І... послала знову
Гусака до Півня.

Півень взяв заяву,
Хвіст пригладив куций
І почав читати
Двадцять резолюцій.

— Справу треба зрушити,
Вивчити, погодить...—
А тим часом Гуска
Гусенят вже водить.

Водить їх на плавні,
На зелену ряску
І розповідає
Невеселу казку:

Як Гусак чубатий,
Запропавши з дому,
Дістає ще й досі
Фондову солому.

ЗАЄЦЬ ТА ІЖАК

Мав сірий Заєць
Зовсім не багату,
Проте затишну
І чистеньку хату.

І сталось так,
Що в люту хуртовину
Іжак до Зайця
Вскочив у хатину.

— Доз-воль по-грі-тись!
Гос-по-дом бла-га-ю,
Бо зуб на зуб
Уже не по-па-да-є!

Не мо-ж-жу сам я
По-до-лать про-сту-ду...
Ря-туй ме-не,
Те-бе я не за-бу-ду!

Притулок гостю
Довелося дати,
Запарить м'яти
І покласти спати.

Заснув Іжак
І так почав хропіти,
Що стала хата
Ходором ходити.

Бряжчить вікно,
Щось гупнуло зі стелі,
А той ще дужче
Запускає трелі.

Сопе, хропе,
Дере на всю горлянку...
Хазяїн ледве
Дочекався ранку.

Нарешті гість
Уплів тарілку проса
І на хазяїна
Уже поглянув скоса.

— Живеш ти, братець,
Видно, непогано,
І шуба в тебе,
Як у того пана.

А в мене що?
Одні колючі голки,
Та ще й короста
Від хвоста до холки.

Отож давай
Звільняй усю господу,
Бо не люблю я
Заячу породу!

Всю ніч не міг я
Через тебе спати!..—
І вигнав геть
Господаря із хати.

Надворігнулись
Берести і лози...
В очах у Зайця
Замерзали сльози.

І довго вихори
Крутились дикі,
Аж поки Заець
Не заснув навіки.

Коли ж спускали
Зайця у могилку,
Іжак поклав йому
Соснову гілку.

Моя душа
Від щастя завмирає,
Що між людьми...
Такого не буває.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛИСИЦЯ

З рекомендаціями,
Як воно й годиться,
В курник вмостилася
Лисиця.
Прийняв її
На чесне слово в штати
Осел вухатий.
— Гляди мені,—
Він наказав Лисиці,—
Душевно стався до всієї птиці,
Не зачіпай громадського добра...
Давай,
Валяй —
Ні пуху,
Ні пера!

Минули тижні,
Потім і півріччя...
Лисицю з курника
Осел до себе кличе:
— Ну, як діла
На даному етапі? —
Лисиця й каже:
— Діло в шляпі!
Іде по графіку
На птахофермі праця,
Тому й не звольте марно турбуватися.—
Пішов ще місяць
В небуття безкрає,
І знов Лисицю той Осел питає:
— Ну, як діла
На даному етапі? —
І знову чує:
— Діло все у шляпі!

Та от прийшли
Такі тривожні вісті,
Що сам Осел
Затіпався на місці.
Втекла кудись
Лисиця довголапа,
Сказавши, що Осел —
Трагікомічна шляпа.
— Рре-ві-зі-ю
В курник послать пора! —
Прийшли,
А там —
Ні пуху,
Ні пера...

Лисицю днями
Строго засудили,
Ослу ж гурти овечок доручили.
Тепер біда
Загрожує отарам,
Бо Вовка взяв
Осел ветеринаром.

Мораль ясна,
Здається, до дрібниці:
Де є Осли,
Там є Вовки й Лисиці.

СВИНЯ НА ІМЕНИНАХ

Ведмедя привітатъ
В урочисті хвилини
Придибала сама
Свиня на іменини.

— Ну що його робить? —
Сказала Ведмедиха.—
Пусти Свиню за стіл —
Не обберешся лиха.

А не прийнять її —
Вона тоді тим паче
Почне паплюжить нас,
Набреше,
Насвинячить.

— Приймай! — сказав Ведмідь.—
Проси до гурту зразу.
Постав Свині бокал
І з виноградом вазу.
Закуси принеси
Холодні і гарячі,
А далі що робить,
То те вже ми побачим.

...Весь день Свиня в гостях
Пила, сиділа, їла,
Хазяїна вона
Захоплено хвалила,
Бажала завжди мать
Здоров'я та удачу
Й співала з ним
Веселу «Кукарачу».
Коли ж прийшов кінець
І тостам, і музикам,
Йдучи з гостей, Свиня
Зустрілася з Індіком.
— Ну як,— спитав Індик,—
Гулялось, випивалось?
— Ох,— рохнула Свиня,—

Весь вечір нудьгувалось.
Там Горлиця і Шпак
Сварились, мов сороки,
Ведмідь не танцював,
Бо зовсім кривобокий.
А на столі у них
Все вази та бокали...
І навіть на десерт
Помий не подавали!
Пропа́в нізащо день.—
І, хрюкнувши сердито,
Пішла Свиня шукать...
З помиями корито.

З'являються й до нас
Пани з-за оксану,
Їдять за трьох дурних
Вареники й сметану,
А потім торгаші,
Писаки-посіпаки
Про наш чудовий край
Розводять брехні всякі.
Що ж ми доводим
Байкою цією?
Свиня завжди
Лишається свинею.

КОЛОБОК-ЖЕНИШОК

В запашну осінню пору
Біля Настиного двору
Зупинився Колобок —
Жвавий, бравий женишок.

І сказав він:
— Мила Настя,
Я давно шукаю щастя...
Я з Полтави, ти тутешня.
Розцвіла, немов черешня.
За твою прекрасну вроду
Я піду в огонь і в воду,
Перескочу огорожу,
Бо без тебе жить не можу!..
Тож не мнися, не барися
І зі мною р о з п и ш и с я.

...Тижнів два весілля грали,
Молодих поздоровляли,
Величали Колобка,
Танцювали гопака.
А коли вино скінчилось,
Вся рідня заметушилась:
— Що за диво?
— Що за крик?
— Був жених
І раптом — зник!
— Погуляв, натанцювався
Й мов з налигача зірвався!..
Та пройшов короткий строк,
Об'явився Колобок.
За Херсоном, край лиману,
Колобок зустрів Оксану,
І сказав Оксані він:
— Ти одна, і я один.
Отже, слухай, щебетухо,
Закохався я по вуха
В молоду твою натуру,
Наче в пісню під бандуру!
Родом я із Гуляйполя,

Ти ж струнка, немов тополя,
Повна сонячного цвіту
Ще й ласкавого привіту.
І тому тебе без краю
Я по-справжньому кохаю.
Тож не думай, не барися
І зі мною р о з п и ш и с я!

...Тижнів три весілля грали,
Гуртової танцювали,
Величали жениха
І кричали «уха-ха!».
А коли вино допили,
Гості всі заголосили:
— Що за диво?
— Що за крик?
— Був жених
І раптом — зник!
Женихався, присягався,
Розписався та й подався...
Та минув короткий строк —
Об'явився Колобок.

В Чорнобривцях, біля тину,
Колобок зустрів Галину.
Капелюх свій модний зняв
І схвильовано сказав:

— Сам я родом із Кубані,
Ти ж... як диня на баштані,—
Запашна, рожеволиця...
Аж кортить мені жениться!
Та і сам я — глянуть збоку —
Наче парубок нівроку!
Й за твою прекрасну вроду

Я піду в огонь і в воду,
Соловейком біля хати
Буду тьохкати, щебетати...
Тож не гайся, не барися
І зі мною розпишися.

...Всім селом весілля грали,
Метелицю танцювали,
Танцювали й тропака,
Вибивали гопака.
А коли вина не стало,
Все весілля закричало:
— Що за лихо?
— Що за крик?
— Був жених
І раптом — зник!

Одружився, веселився
Й мов крізь землю провалився.
Та пройшов короткий строк —
Об'явився Колобок.

У Тернівці, на Поліссі,
Прикотився він до Прісі,
Швидко скочив на горбок
І сказав:
— Я Колобок!
Родом сам з Кривого Рогу,
Нежонатий, слава богу,
Й за твої веселі очі
Я піду, куди ти схочеш...
Тож не гнися,
Не барися
І...
— Підожди, — сказала Пріся, —

І до мене не тулися!
Я про тебе дещо знаю
І сама тебе шукаю.
Ти до Насті залицявся,
До Оксани женихався,
Показав свою натуру.
Тож підем в прокуратуру.
Хай там слідчий із району
Підбере статтю закону
І тобі за всі весілля
Дасть... розсолу на похмілля!

Так попався на гачок
Волоцюга Колобок.

ВОРОНА ТА ВІТРЯК

Коли під вітром
Гнулися тополі,
За кам'яним мостом,
На вигоні у полі,
Зерно молот від ранку і до ночі
Новий Вітряк,
Невтомний і робочий.
До цього слід додати не без резону,
Що знав Вітряк
Одну куму Ворону.
Отож приємно Вітряку бувало,
Коли його
Кумася навіщала.
Але Ворона довго не летіла,
Та, об'явившись,
Гордо заявила:

— Завжди ти, куме, тут
Крильми махаєш
І все кра-й кру-чі
З вітром розмовляєш!
А я лечу...
— Куди?
— Та все туди ж,
Заготовляти тирсу і комиш!
— Щастя тобі,—
Сказав Вітряк Вороні,
І замахали знов його долоні.
Працює млин...
І раптом бачить знову
Свою куму, веселу і здорову.
— Ну як, кумасю,
Йде твоя робота?
— Спішу, лечу
Висушувать болото!
— А як же той...
Та як його... комиш?
— Та про комиш
Тепер уже облиш!
І не питай мене й не говори,
Коли б ти знав, які там комарі!
Немає слів, щоб висловить досаду...
І довелось
Шукать нову посаду.—
...Коли ж Вітряк змолв
Зерна півтонни,
Знов розкотилось каркання Ворони:
— Прощай!
Лечу за тридев'яті гони!
— А як же той... з болотом покінчила?
— Та де там?
Ледве витягнула крила!

Обтьопалася спереду і ззаду
І знов лечу шукать нову посаду.
Знайти посаду начебто дрібниця,
Але ніяк не можу я
Вмоститься.
Воно така вже
Доля в мене злая —
І не везе,
І дощик накрапає!
Такі діла мені не по натурі,
Та що поробиш —
Я в номенклатурі.

Спинивсь Вітряк
І вилаяв Ворону:
— Нема на тебе начебто закону!
Яке б тобі не доручали діло,
Ти до пуття нічого не зробила.
І де ж той дощ?
Побійся хоч гріха —
Ти ж навіть з моря
Вилізеш суха!

Кума образилась
І, кинувши розмову,
В командировку полетіла знову...

Що вона робить?
Може, ліс рубає,
А може, й на концертах виступає...

У мене думка виникла резонна:
Чи не сидить у вас ота Ворона?

ПОХВАЛЬНЕ СЛОВО

За ледарство
І плутанину в справі,
За анонімки злобні і лукаві
Ведмідь рішив
(Без лишньої турботи)
Лисицю врешті — вигнати з роботи;
Та ще й сказав:
— Накоїла мороки,
То хай іде на всі чотири боки!

Почувши нюхом неприємну справу,
Лисиця тут же подала заяву.
І головне — призналася, хвостата,
Що певних знань у неї малувато.
Тому вона, як скромна трудівниця,
Негайно їде в інститут учитися
І просить написати обов'язково
В характеристиці похвальне слово.

— Писать брехню?! — обурився Бурмило,
Хвалить?
За що?
Що воду з нас варила?
Та я... та ми...
Розбійницю хвостату
Давно хотіли витурить зі штату!
Та доведеться покривити душею:
Хай в інституті «потанцюють» з нею.
А ми тим часом на оту мороку
Спокійно будем поглядати збоку.

І написав:
«Лисиця-птахівниця
На всі чотири лапи майстриця:

Виконує все якісно і спритно
І з усіма поводитьсь привітно...»
Ведмідь зітхнув,
А потім по порядку
Поставив дату,
Підпис
І печатку.

Взяла характеристику Лисиця
Та й каже:
— Не поїду я учитись.
Мені наука зовсім не до шмиги,
Люблю ажурно сплетені інтриги.
А вам даю одну лише раду:
Наказ про мене... покладіть в шухляду.
І киньте геть переживання бурні,
Що так прекрасно ви... пошились в дурні.

Для чого розповів я це, читачу?
Будь ласка,
Дуже ясно розтлумачу:
Коли писатимеш похвальне слово,
Лисицю пригадай обов'язково.

ЗАБУТА ШПАЧИХА

Як весною квітнув
Яблунсвий сад,
Вивела Шпачиха
Трое шпаченят.

Вивела та й стала
Думати про них,
Бавить, годувати
Діточок своїх.

А вони горласті,
Все їм подавай...
Скільки тая мама
Стомлювалась вкрай!

Зрештою літати
Вивчила, й вони
Рушили в дорогу
На три сторони.

...Перший син Шпаченко
Служить у Орла,
В другого посада
Також немала.

А дочку-красуню
Запросили в гай,
Там вона співає
В «Мадам Батерфляй».

Солов'ї від неї
Майже без ума!
Тільки мамі з того
Радості нема.

Вже прийшли до неї
Старості літа,
А від рідних діток —
Жодного листа.

Голуб каже:
— Треба розібратись тут.
Подавай, старенька,
На дітей у суд.

А Шпачиха плаче:
— Ох, не в цьому суть!
Як би моїм дітям
Совість повернуть...

...Ми зустріли днями
Старшого Шпака.
— Радість,— каже,— в мене
Неабияка!

Добрий телевізор
Я собі придбав
І для жінки шубу
Мавпячу дістав.

Хоч воно й сутужно,
Але все одно
Ще куплю для неї
В айстрах кімоно...

— А хустину мамі
Не купили?
— Ні.
Клопоту й без того
Вистачить мені.

Саме зараз в мене
Скрута немала...
Отакі-то справи!
Отакі діла!

Я давно вас, друзі,
Запитать хотів:
Чи нема між вами
Отаких шпаків?

ОСЕЛ ТА БДЖОЛА

На квітах,
На траві,
У затишку діброви
Лежав Осел, спокійний і здоровий.
Він, розглядаючи волошки сині,
Повз вуха пропускав
Мелодії пташині:
Куняв і думав,
Затаївши подих,
Про чудеса безсмертної природи.

А навкруги
Все тьохкало, співало,
Зозуля десь в гущавині кувала,
І соловей
З березової гілки
Сміявся срібно голосом сопілки.

Ослу подобались пісні і квіти...
Та раптом він
Одну Бджолу помітив,
Яка, віддавшись благородній праці,
Нсктар збирала з лісових акацій.
— Постій,— сказав тут мрійник довгоухий.—
Дійшли до мене
Дивовижні слухи,
Що ваші бджоли
З гречки і розмаю
Багато меду й воску виробляють...
Та ще й з якоїсь дивної причини
Запліднюють і змінюють рослини.
Чи правда це?
Скажіть мені, будь ласка,

Бо тут принаймні
Справжня неув'язка.
І навіть більше: все оте — дурниці!
Сьогодні з'їв я
Квітів півкопиці,
Спостерігав за явищем природи,
Одначе,
Мед із мене не виходив.
Хотів би я
Дізнатись неодмінно,
Чому на мед не обернулось сіно?

— Тому, що ти Осел,—
Бджола йому сказала,—
Та ще й такий,
Яких бувало мало!

Оце зустрів я «критика» Швирлова,
І про сатиру виникла розмова.
Він блискавки метав,
Повчав мене сердито,
Поплескав по плечу
Й простяг мені... копито.

ТРОЯНДА І СОЛОВЕЙ

Золоту, як сонце,
Скромну й молоду
Покохав Троянду
Соловей в саду.
Покохав безмежно
Й через п'ять ночей
На своє весілля
Запросив гостей.
Гості осушили

Чарку не одну
За Троянду пишну —
Квітку чарівну,
За хорошу дружбу
Та міцну сім'ю.
І гуртом бажали
Щастя Солов'ю.
Та уже на другий
Чи на третій день
Менше став співати
Соловей пісень.
А скінчився травень,
І в кущах густих
Обірвалась пісня,
Соловей затих.
— Що ж це означає? —
Здивувався Жук
І поліз тихенько
На дубовий сук.
Глянув, придивився:
— Матінко моя!
Всі шипи Троянда
Вп'яла в Солов'я.
— Знаєш, — каже, — дурню,
За мою красу
Жук мені носив би
Райдужну росу,
З-під землі дістав би
Дорогих обнов,
Без яких не може
Існувать
Любов...
Отже, геть від мене,
Ти мені не люб! —
А сама тримає

Солов'я за чуб.
— Досить!
На прощання
Я сказала все! —
А сама за чуба
Смика і трясе.
Смикала...
А потім
Сталось
Навпаки —
Облетіли з квітки
Ніжні пелюстки.
І зоставсь на згадку
Тільки дивний знак —
Злючий та колючий
Скривлений штурпак.
— Лишенько!
Та що це? —
Охнув Соловей.—
Я ж не спав для неї
Тридцять п'ять ночей!
Покохав на щастя,
Вийшло на біду.
Ні плоду,
Ні роду,
Ні гнізда в саду! —
Серце Соловейка
Стискує печаль...
І сама собою
Вплива мораль:

Якщо ти красуню
Щиро полюбив,
Придивись до неї,
Чи нема шипів?!

ДОРУЧИЛИ ЗАЙЦЮ

Доручили Зайцю
Доглядати капусту.
Незабаром стало
На городі пусто.

А коли з'явилась
Ревізорша Гуска,
Доказав їй Заєць,
Що була у т р у с к а.

Доручили Зайцю
Моркву доглядати,
Перегрябав Заєць
Геть усі кагати.

А коли хотіли
Взять його за вушко,
Він представив акти,
Що була у с у ш к а.

Доручили Зайцю
З яблуками базу,
Потовстішав кудий
Коло яблук зразу.

Знять хотіли Зайця
З теплого містечка,
Та довів і тут він,
Що була у т е ч к а.

Словом, то усушка,
То якась нестача,
А тим часом в Зайця
Появилась дача.

Та, щоб не спійматься
За шахрайські штучки,
Дачу записав він
На ім'я онучки.

А кругленьку суму —
Гроші в ошадкасі —
Перевів на книжку
Милої кумасі.

Загрібає Заєць
З ранку і до ночі
І Зайчиху возить
На курорт у Сочі.

На закони Заєць
Поглядає скося,
Та комар ні в чому
Не підточить носа,

В зведеннях — порядок,
Сходяться відсотки,
Бо допомагає
Хвіст йому короткий.

Тільки небезпека —
Хвіст киває вліво,
І усе проходить
Тихо і красиво.

А якщо покрутить
Він хвостом направо,
Починає сліпнуть
Ревізор-роззява.

Через це ми й просим,
Щоб скінчити справу,
Влаштувать на Зайця
Г р у п о в у об л а в у!

ТЕЧЕ РІЧКА ЛУГОВИЧКА

Тече річка Луговичка
Під горою в лузі,
Невесела, у зажурі,
У великій тузі.

І не видно біля неї
Ні садка, ні пуці,
І стає вона мілкою,
З кожним роком вужча.

Зникли явори і верби,
Що вклонялись травам,
Що встеляли тихий берег
Листям золотавим.

Не з'являються й рибалки
Рибку половити,
Бо без броду тую воду
Переходять діти.

Ні карасика, ні шуки,
Ні йорша немає...
Голубая річка-стрічка
Гине, висихає.

А бувало, вмiли люди
Воду шанувати:
Пiднималися усюди
Кам'яні загати.

І приваблювали в травні
В ті часи недавні
І водою, і вербою
Мальовничі плавні.
І не в зведенні-анкеті,
В буйнім очереті
Жирували гуси дикі
Й коропи великі.

Тут мисливці часто брали
Дичину на мушку,
Тут рибалки готували
Особливу юшку.

Готували і співали
Ще й на всю леваду:
«Те-че річ-ка не-ве-личка
З вишне-во-го са-ду!..»

А сьогодні? Як поглянеш,
Аж на серці смутно,—
Тече річка Луговичка,
Вода каламутна.
Що ж це, любонько, з тобою?
Чом не поїш села?
Позаносило намулом
Всі твої джерела.

А iще ж розперезались
Тюхтії безкарні:

Роблять шкоду, трують воду
Брудом з рафінарні,
Їх штрафують, їх шельмують
В квітні, в листопаді,
А вони і в вус не дують,
Мілководні дяді.
Може, їх за чуба-гичку
Візьмуть люди славні,
І розчистять Луговичку,
І врятують плавні?

Щоб весела бігла в села
Річка величава...
Це бригадна,
Невідкладна,
Всенародна справа!

ЗА КУЛІСАМИ

Два бравих трактористи —
Веселих атеїсти —
Про бога сперечались,
Самі ж в попа вінчались.
Святий отець Гаврило,
Гойдаючи кадило,
Сказав, сховавши гроші:
«Профорг у вас — хороший!
Оце лише годину
Він охрестив дитину.
Дитя цілком пригоже...
Благослови вас, боже!»

ДУШЕВНА СПРАВА

Як злетілись бджоли
На квітучу грушу,
Зазирнула баба
В особисту душу.
А в душі у неї,
Не відомо й звідки,
Назбирались всякі
Темні пережитки.
То вона неправду
Людям говорила,
То в глухій коморі
Самогон варила.
Часто ворожила
За муку і сало.
І в сектантськiм хорі
Краще всіх співала.
Заздрила, що орден
Сяє у сусідки...
Словом, пережитки,
Вражі пережитки.
Так що даремно
Говорили люди,
Що вона — рознощик
Дикої облуди.
Сполошилась баба:
— Треба щось робити,
Соромно й негоже
Так на світі жити.—
Витягнула душу
З пазухи бабуса:
— Я за тебе,— каже,—
Любоньку, візьмуся! —
Налила окропу

З попелом в корито
Й заходилась душу
Мить несамовито.
Терла вона, терла,
Сміхом полоскала
Аж летіли бризки,
Аж душа пищала.
Потім ще й на сонці
Душу просушила,
Щоб навіки шезла
Всяка вража сила:
Гидкі пережитки —
Віруси облуди...
Одягнула душу
Та й пішла між люди.

І людська громада
Бабу похвалила:
— Стала баба краща.
— Стала баба мила...

Дорогий читачу,
Я просить вас мушу:
Заглядайте часом
І у власну душу.

КАЧАТЬ І ВЕЛИЧАТЬ

Упала в море жінка з пароплава.
— Р-р-ря-туй-те! — закричали зліва й справа.
Знервовані, стурбовані без міри
За поручні схопились пасажири:
— Яке нещастя!

— Ах, яке тут горе!..—
Проте ніхто не кинувся у море.
І раптом дід, бухгалтер із артілі,
Підскочив і пірнув у чорноморські хвилі.
Примчався човен з хлопцями «Оснава».
Всі закричали:
— Діду — честь і слава!
Це він один лише почув тривогу,
З такої висоти рвонувсь на допомогу!
— Про це в газету треба написати!
— Качать його!
— Качать і величать!..—
Відхекавсь дід і розгубився навіть:
— Пробачте, громадяни,
Мене одне цікавить:
Я заслужив хвалу і нагороду...
Але... яка свиня
Мене турнула в воду?!

КОПІЙКИ-ЗЛОДІЙКИ

Іхали два куми
Вино продавати,
В кожного на возі —
Барило пузате.

Сонце припікало,
Аж ломило тіло...
І обом хильнути
Дуже закортіло.

От один і каже:
— В жінки, у Марійки,
Взяв я на дорогу
Чотири копійки.

Жінка наказала,
Ще й до того строго:
«Як захочеш випить,
То купи чужого».

Чотири копійки ---
Так собі, для жарту...
Забери їх к бісу,
Налий мені квартиру!

Вихилив. А сонце
І пече, і смаже...
— Дак і в мене спрага! —
Другий дядько каже.—

Люди ми хороші,
Чумацького гарту.
Візьми свої гроші
І одміряй квартиру.

Випили. Зігхнули.
Пригладили вуса...
Тоді перший каже:
— Знов бере спокуса!

Мідяки при цьому
Нічого не варті...—
Випили по другій
І по третій кварти.

Стало веселіше,
Навіть — інтересно,
Бо за кожную квартиру
Кожен платить чесно.

Далі по четвертій
Налили без лійки...
Дзвякнули іще раз
Копійки-зłodійки.

Потім вже цідили,
Не жаліли сили,
Поки два барила
Зовсім спорожніли.

Перший дядько стогне,
А другий сміється:
— Чи ти знаєш, в мене
Вино з носа летється.

І куди ж нам їхать?..
Може, до базару
Повезем обое
Порожнюю тару?

— Повертай додому!
Їдьмо до Марійки
Виручку здавати:
Чотири копійки!

Їхали два дядьки
Вино продавати...
Ї ледве повернулись
До своєї хати.

ВЕЧІРНІЙ ДЗВІН

Це трапилось
Чотири тижні тому,
Якраз на сесії райвиконкому.
Доповідав Терентій Мотовило,
Що у релігії
Ослабла сила.
І що на зло церковним верховодам
Всі лекції проходять «повним ходом»!
— Ми,— він сказав,—
(Підкреслить зараз мушу!)
Дали три бесіди на кожну душу,
У кожній лекції з'ясовували строґо,
Що не існує ніякого бога!
Що всякі відьми і чорти хвостаті
Ніколи не літали на лопаті,
Та й сам Христос
Не піднімавсь на небо,
Тому попам
Грошей давать не треба!
Не треба слухать їхні теревені!
А яйця можна їсти й не свячені.
Тепер дорослі
І маленькі дітки
Самі корчують всякі пережитки.
Так що у нас
Налагодилось діло! —
Підсумував Терентій Мотовило.
— Отож, чи будем
Починать дебати,
Чи, може, резолюцію писати?

Та лиш перо вмокнулося в чорнило,
Усіх присутніх

Дзвоном оглушило.
Гучним хоралом калатали дзвони
На весь район,
На всі далекі гони.
Які вже там дебати в передзвоні
У благодушно-сонному районі!

Церковний дзвін,
Невтомний дзвін!
Про якість лекцій
Дзвонить він.

ЗОЛОТА РИБКА

Там,
Де хвилі з лазурної далі
Набігають на берег чудовий,
У рибалок
Щодня на причалі
Дуже гострі точились розмови.

— Гей, Данило! —
Один з них говорить.—
Час баркаси виводити в море,
Бо воно там від риби аж сизе
Так до невода риба та лізе,
Що на Тендрі
Зловили сусіди
Десять тон скумбрії і ставриди!
А тим часом
Ми варим галушки
І охляли без доброї юшки.
Отже, треба в годину корисну
По-хазяйськи на весла натиснуть!

Та Данило насуплює брови:
— Як ти зараз поїдеш на лови,
Коли невід не латаний досі,
Ще й низовка шумить та голосить,
Буйні хвилі до неба здіймає
І навиворіт все вивертає...
Підождем,
Коли море покличе,
Необтесаний ти, чоловіче!

Та якраз
Біля того причалу
Стала буря стихати помалу,
Прояснилися небо і обрій,
Мартини вгамувались хоробрі,
І востаннє,
Покірні,
Безсилі,
На піску простягнулися хвилі.

— Що це значить? —
Питає Данило.—
Наче зовсім воно й не штормило.
Знову спека
І спокій глибокий...—
А тим часом
Швиденько з затоки
Чудо-рибка пливе золота,
До рибалок сама промовляє:
— Гей ви, хлопці!
Глядіть, небораки!
Засміють вас дельфіни і раки,
Якщо ваша на якорях сила
Простоїть без потрібного діла.—
Та Данило їй каже лукаво:

— Тільки з вітром ворухиться справа,
А без вітру —
Життя невеселе:
Не клює
І не меле!
Отже, просимо рибоньку хитру
Надіслать нам із Таврії вітру
Й заодно — на оцім узбережжі
Полатать волокушу й мережі,
Просушить і покойлить кодоли...
Ми ж тебе не забудем ніколи:
Золоту нашу рибку вшануєм,
Патефоном тебе преміюєм!

Рибка все поробила,
Одначе
Тих рибалок на морі не бачить.
Знову кличе,
Ще й успіх віщує,
І таку вона відповідь чує:
— Чорноморських рибалок прикрасо!
Посмоли нам старого баркаса.
А до цього... ласкаво ми просим,---
Налови нам, голубонько, глосів
Й так зроби,
Щоб ті глоси відразу
Власним ходом
Пливли до лабазу.
Простарайся пригнати й кефалі,
Поки виспимось ми на причалі.

Як взялася та рибка за діло,
Аж у морі вода закипіла:
Посмолила баркас і матулу,
Швидко витягла якір з намулу,

До шаланд пригвинтила мотори
Ї стала кликати рибалок на море...
Кличе довго,
Ще й успіх віщує,
І таку вона відповідь чує:
— Що ти, рибко, валяєш тут «ваньку»?
Принеси нам
Каспійську тараньку.
Потруси обласну «Рибакспілку»,
Щоб аванс нам дали на горілку...
Та крутись, повертайся
Як треба,
Бо ми зваримо юшку із тебе!
А як здійсниш негайно вказівку,
То вже пустим тебе... на наживку!

Подивилася рибка й сказала:
— Я такого від вас не чекала!
Я подібного дива не чула! —
І... хвостом на рибалок махнула.

На піщаній,
На сонячній смузі
Довго потім сварилися друзі.
Ї навіть зараз, не маючи згоди,
Повні смутку,
Печалі
І горя,
Ці рибалки сидять біля моря
І чекають...
Чекають погоди.
Можна справу закінчити миром,
Якщо в море стягнуть їх буксиром.

БАБА-ЯГА

Від зорі
І до зорі
Ходить баба по дворі.
Ходить баба білорука,
Цілий день годує внука.

І хоч внучок Казимир
Дуже схожий на пузир,—
Наросло в п'ять пальців сало,
З усіх боків позвисало,—
Баба їжу в нього пхає
І ласкаво примовляє:
— Қази-мир-чик!
Қази-мир!
— Ти — надвір,
І я — надвір.
Ти — туп-туп,
І я туп-туп...
А хто буде їсти суп?
Обгризи крильце гусяче...
Глянь, який горобчик скаче!
Видно, їсти хоче дуже,
Але це для нас байдуже.
Ми
Ні крихти не дамо,
Ми
Усе самі з'їмо!
Та минуло півгодини,
Знову бабин голос лине:
— Қази-мир-чик!
Қази-мир!
Ось тобі сметана й сир,
З маслом добрий бутерброд...

Та скоріше кидай в рот,
Бо сидять в дворі сьогодні
Голуби — усі голодні.
Але ти своє роби.
Киш від хлопця, голуби!
Ми ні крихти не дамо,
Ми усе самі з'їмо!

Гоже це а чи негоже?
Вже онук ходить не може.
Як ліпах його обличчя,
Але баба знову кличе:
— Кази-мир-чик!
— Кази-мир!..
Ось рогалик ще й кефір,
Гоголь-моголь і компот,
Розкривай-но ширше рот!..
Кошенята он сидять,
Їсти хочуть, аж пищать.
Ми ні крихти не дамо,
Ми самі усе з'їмо.

Так щодня, в лиху годину,
Баба нівечить дитину.
Так, у помислах нечиста,
Ліпить баба сгоїста.
З ним у школі,
В комсомолі
Буде клопоту доволі.

ДРАМА НА БОЛОТІ

На полювання йшли вони
З вівчарками,
Пиля горілку
Замашними чарками,
Убили в плавнях
Три домашніх качки
І поверталися додому рачки.
В степу,
Зчинивши гвалт і стрілянину,
Вони спинили рейсову машину,
Бідон забрали у якоїсь баби
І випили всю ряжанку, нахаби.
Шофер підкинув п'яних до району,
І відбулось усе там по закону.
До гультяїв дружинники підбігли,
Взяли у штаб
І геть усіх обстригли.
Забрали зброю
І з качками клунок,
Ще й кожному прополоскали шлунок.
Вся операція
Пройшла з великим тактом,
Що стверджується
Протоколом-актом.
Суддя і засідателі народні
Погодилися з актом.
І сьогодні
Порушники радянської моралі
Гуртом
Підлогу шваб'ять на вокзалі.
Кінець пригодам
І кінець турботі!
Так закінчилась драма на болоті.

ТІСНОТА!

Чабан Тиміш
В степу варив куліш,
А на приправу ще й поклав тарані...
Ох і куліш!
Бери,
Сідай
І їж,
В степу всі куліші благоуханні!
Та повернувсь незграбно так чабан,
Що й горя-лиха наробив чимало:
З вогню вверх дном перевернув казан —
Пропає куліш!
Все вариво пропало!
Осолопів Тиміш.
І неспроста
Креснув словами в гнівному тремтінні:
— Ну ти диви, яка тут тіснота!
Нема де й повернутися людині!

І винуватого знайшов чабан...
Кого б ви думали?
Казан!

ДЕ ЗА ТИНОМ ЛОБОДА

Де за тином лобода,
Удовиця молода,
Чорнобрива, пишновида
Залицялася до діда:
— Ой ти, дід,
Ой Свирид,
Вже пройшло багато літ,
А в душі моїй обида,

Що не вийшла за Свирида!
Запиши ж на мене хату!
І оту свиню кирпату,
Бджоли,
Гуси,
Всі індики...

Та й поженимось навіки.—

Полюбовно, все як слід,
Записав на неї дід.
І привів в свою світлицю
Козир-бабу, молодицю.
Дід до неї: — Хи-хи-хи!
Чи не звариш ти юхи?
А вона — за коцюбу
Та Свирида по горбу.
Розпалилася і в крик:
— Ти мені — не чоловік!
Геть іди з моєї хати! —
Й стала діда виганяти...
Скаламутивсь білий світ,
До людей побіг Свирид.
А тим часом молодиця
Прийняла до себе Гриця.
Любить Гриця молодиця,
Є для Гриця паляниця,
І ха-ха, і хи-хи-хи!
І цілий казан юхи,
Запіканка дорога...
А Свириду — кочерга.
Дід не знає, щд й робити:
Ані хати,
Ані свити,
Ні документа,
Ні вида...
Підвела любов Свирида.

ЧУДЕРНАЦЬКЕ ТРІО

Два вірних друга
Третього ведуть...
І саме в третього —
Крива, нерівна путь,
Зигзаги, спотикання вихилясом,
Та ще й команда подається басом:
— Підняти ліву!
Опустити праву!
Зайдемо в парк і сядемо на лаву.

Сміються громадяни й громадянки:
— Хоч би взяли машину після п'янки!
— Машину їм швидкої допомоги,
Бо той, середній, ледь волочить ноги...
— Видать, усе продули до копійки!
— Вони ще заспівають коломийки...—
...Сюрчок!

Сержант Орудю козирає
І вже для штрафу книжечку виймає:
— Пробачте, громадяни,— це столиця,
В такому вигляді ходити не годиться.
— Так ми ж не п'яні.
— Ми дихнем... будь ласка.
— Тут з нашим другом

Інша неув'язка:
Він десять літ служив в «Головсвинині»
І не ходив, а їздив на машині.
— Тепер забрали, бачите, машину...
Так ми ходить навчаємо людину.—
Сержант підносить до кашкета руку:
— Проходьте і... продовжуйте науку!

ДИВНІ АПЛОДИСМЕНТИ

Виступать на зборах ---
Це серйозна справа...
Лекція учора
Була нецікава.

Мовилося: скільки
Треба добрив полю,
Щоб зростить найкращу
В світі бараболю!

Факти і деталі
Трактувались вузько...
Хто хропів у залі,
Хто насіння лускав.

Вже й людей чимало
Мліло в нетерпінні,
Вже й води не стало
В склянці і в графині.

Але, як не дивно,
Через інтервали
Дружно і активно
Всі аплодували.

Слухали промову
Люди напівсонні,
Потім знову й знову
Плескали в долоні.

А завклубом думав:
«Що воно за штуки?!»
...В клубі не топилось.
Люди гріли руки.

КУЗЬМА ХОМИЧ І СТІНГАЗЕТА

— Кузьма Хомич,
Ну, як стінна газета?
Чи до вподоби вам вона,
Чи ні?

— Стінна газета «Огняна ракета»
За критику сподобалась мені.
Щоправда,
Завантажений до краю,
Я не завжди
Написане читаю,
Але запам'яталося,
Як спершу
Ви пропісочили
Мою кур'єршу,
Як запустили блискавку окрему
У ледаря,
Прогульника Ярему,
А потім
Перцю всипали й замзаву,
І це прекрасно
Вплинуло на справу.

Тому
Відверто визнати я мушу,
Що діє критика
За милу душу.
В ній —
Наша сила,
Зброя
І закон...
— А ви новий читали фейлетон?
Сьогодні вас

Пісочать в стінгазеті
За те, що ви
Загрузли в кабінеті,
Зазнались,
Відірвалися від мас,—
Так написав
Старий кур'єр Панас.

— Кур'єр?
Панас?!
Ну, знаєте, цікаво...
Та як він смів?!
І хто йому дав право?!
Та це ж —
Підрив мого ав... ав... авторитету!
Наказую:
Зірвати стінгазету!

Воно й таке в житті буває:
Так дехто критику сприймає,
Так виявляється натура
Хамелеона-самодура!

ПОРОСЯ В МІШКУ

Публіка в трамваї
Вуха затуляє,
Бо в мішку у діда
Порося горлає.

— Де ти взявся в біса?! —
Лає кондуктриса,—
Видно, в тебе вдача
Також пороссяча.

А дідок моргає:
— Порося ж не вчене,
Іде не в трамваї,
А в мішку у мене.

Голосок у нього
Кращий за кларнета,
А до того ж взяв я
Повних два білета.

Так що, вибачайте,
Все в нас акуратно...
І співає пісню
Порося безплатно.

А буває гірше,
Будемо відверті...
Дехто ще й за гроші
Верещить в концерті.

ПРИГОДА В КУПЕ

Наш поїзд тихо переходив міст,
Здрігались арки під його ходою...
— Чудовий міст,—
Сказав сусід-юрист,—
Мереживом звисає над водою!

— Да-а,— обізвався інший пасажир,—
Старий місток
Приємно вабить зір;
Але є міст
Цілком шедевр технічний —

Новий,
Стальний,
Секретно-стратегічний.
Він так влаштований,
Що може кожну мить
Дванадцять ешелонів пропустить.
Його тримають
Триста шість опор,
З ним зв'язані
Всі станції й маршрути...—
Я вийшов непомітно в коридор,
Щоб дурня язика того не чути.

І раптом
Із купе
Почувся крик:
Балакуну дверми
Хтось прищемив язик.

ДАВНІЙ ДРУГ

Не взявши ні плаща, ні чемодана,
Приїхав я в Житомир вранці-рано.
Та тільки на перон ступив з вагона,
Аж раптом — бачу друга Ларіона.
Мій давній друг рвонувсь, як буйний вітер,
Обняв мене й почав торохкотіти:
— Здоров! Привіт!
Ну, як живеш, дружище?
— Живу, але... в кишнях вітер свище.
— А що таке? Що сталося з тобою?
— Ех, не питай. Не маю супокою.
— Так розкажи мені усе, як другу.

Я постараюсь, я розвію тугу.
— Не туга в мене.
Тут про гірше мова.
Аж три біди нагрянули раптово:
Дружина вмерла,
З тещею скандали,
Та ще й вночі сьогодні... обікрали.
Прокинувся у вагоні вранці-рано,—
Ані тобі грошей,
Ні чемодана.
Лиш капелюх чужий лишивсь на згадку...
Тож виручай.
Позич мені десятку.
— Десятку? Що ти?
Де ж десятку взяти?
— Тоді дозволяю тебе переспати.
Бо справи в мене, бачиш, невеселі,
Та й без грошей не вместишся в готелі.
Погасли в друга очі темно-сірі:
— На жаль, якраз... ремонт в моїй квартирі.
Ще й у дружини... серце дуже хворе.
У тебе горе!
І у мене горе!
Але махни на горе капелюхом...
Ну, будь здоров!
Держись!
Не падай духом!

І тут в якомусь гнівному натхненні
Я вийняв гроші з власної кишені
І, як бувало, в борг а чи на згадку,
Даю й кажу: — Бери мою десятку.
Бо, слава богу, добра і єдина
Живе і здравствує моя дружина.
І теща — чепуруха чорноброва —

І лагідна у мене,
І здорова.—
Друг розгубився і скривився гірко:
— Це що ж виходить?
— Дружби перевірка.
Та не горюй і не шкреби за вухом,
Рулюй,
Хитруй,
І, той... не падай духом!

Так народилась тема фейлетона,
Бо згадую я часто Ларіона.

НА ЛАПУ

Уже давно, обурений до краю,
За бузувіром я спостерігаю:
Як, замаскований в народній гущі,
Він спритно гріє лапи загребуці.
Звичайно, це — не постать Бені Крика.
У нього хватка-взятка невелика.
Та перед ним
Знімає дехто шляпу...
Знімає шляпу і дає
Н а л а п у.

Вам за роботу чесну та ударну
Вручили ордер на квартиру гарну,
Радіє жінка і синочок Вовка...
Тепер потрібна добра обстановка,
Стільці, канапа, шафа та портьери,
І щоб усе могло пролізти в двері,
Бо рама в дверях малогабаритна...

А бузувір всміхається привітно:
— Я вам дістану шафу і канапу.
Але за сервіс... треба дати
Н а л а п у.

А може, не давати бузувіру,
І краще обмінять нову квартиру?
Бо під вікном... послухайте, будь ласка,
Щоранку вибухає свистопляска.
Гарчать машини, верещить залізо,
І весь цей шум у вашу душу лізе.
А бузувір стоїть і тре долоні;
— Квартирка є в прекрасному районі.
І тиша — не почувеш навіть храпу...
Але за це... прийдеться дати
Н а л а п у.

Сезон курортний в повному розгарі,
До каси довга черга на бульварі.
Товчуться люди зранку і до ночі,
Щоб взяти квиток в Анапу або в Сочі.

Але повзуть розмови, пересуди,
Що навіть палубних квитків не буде.
Касир мовчить, зігнувся і куняє...
Аж раптом бузувір мене штовхає.
Він робить майже ангельську гримасу,
А потім, чортом глянувши на касу,
Дає мені квиток в Анапу
І каже: — П о л а г а є т ь с я
Н а л а п у!

В Анапі літом добре ви спочили.
Ви загоріли, накопили сили.
Та вже мигнув останній парус в морі,

Осіння мжичка сіється надворі,
За хмарами не видно зовсім неба...
А де ж пальто? Пальто пошити треба!
Побігли ви скоріш до магазину
І... не знайшли ні драпу, ні ратину,
А в бузувіра є три метри драпу,
Вам треба драпу? То кладіть
На лапу.
Все зробить бузувір вам незабаром,
Лиш пахло б те густим, крутим «наваром».
На ваші гроші дивиться він ласо:
Пропхне в аспірантуру лоботряса,
Дістане «лівий» ордер на квартиру,
Мішок женьшеня привезе з Сибіру,
І стане кожен, хто прийме ті ліки,
Здоровим й омоложеним навіки.
Так діє він до... певного етапу
І крадькома бере в людей
На лапу.

Хабарника персона беззаконна
Орудує за кадром фейлетона.
Та ось сьогодні добрі листоноші
Принесли повідомлення хороші,
Що вже відредагована,
Готова
Чудова,
Термінова
П о с т а н о в а:
Всім шахраям за їхні вражі дії
Д а в а т и н е н а л а п у,
А п о ш и ї!

*ПІСНЯ ЛОБОТРЯСА
ОПАНАСА ВИХИЛЯСА*

Якби мені та й не джаз,
Твісти, рок-н-роли,
То не вигнали б мене
Із моєї школи.
Трудно фізику вивчать,
Формули, квадрати,
Коли ноги аж тремтять,
Рвуться танцювати.

Якби мені не коньяк,
Гульби ресторанні,
Гори я б перевертав
На підйомнім крані.
На моєму піджаку
Сяяли б медалі,
Я б і в космос полетів,
А, можливо, й далі.

Якби я не віддавав
Сили танцплощадкам,
Я б своє сімейство мав,
Був би добрим татком,
Та, видать, не в добрий час
Я на світ родився.
Сам влюблявся двадцять раз
І не оженився.

Все складалось як на зло.
І не буду критись:
В мене часу не було
Вчитись і женитись:
То кохання, то бенкет,

Вечори в розмовах...
Як же можна йти вперед
При таких умовах?

Якби мене батько взяв
Своєчасно в руки,
Я б горліки не шукав,
Пив би «Єсентуки».
Люди кажуть: «Крутиш ти
Всякі тралі-валі!» —
І женуть під три чорти...
А буває й далі!

ПРОДАВАЛА БАБА

Продавала баба
На міських базарі
Гусаків і гусок,
Зв'язаних по парі.

А гусак чубатий,
Зв'язаний ще з ночі,
В кошику окремо
Навіть не гелгоче.

— Чом гусак без пари? —
Хтось почав питати.
Баба йому й каже:
— Він ще не ж о н а т и й!

КАМО ГРЯДЕШИ?

Дозвольте вам загадку загадати,
Яку не всяк спроможний відгадати.
Послухайте,
Подумайте спочатку
І, може, ви розв'яжете загадку.
Хто між людьми по вулиці іде,
Схопив когось за шию
І веде?
Так часом вовк вівцю волочить в яр.
Та це — не вовк
І навіть — не вівчар.
Виходить — не людина і не звір.
Хоч носить шляпу тільки набакир.
Своїх сумнівних пристрастів предмет
Він механічно рухає вперед.
Так хто ж отак по вулиці іде?
Куди гряде?
Куди бредє?
Кого веде?..
Щоб марно ви не витрачали час,
Розгадку приготовлено для вас:
Це — супроводить
На танцуюлку в сквер
Чиюсь дурепу Гога-кавалер.

Ах, етика,
Естетика,
Мораль!
В подібних випадках
Мені вас дуже жаль.

СУЧАСНА АФРОДІТА

Кум зачислив
Афродіту в штати.
Кум послав
Богиню торгувати
Не зів'ялим, пікудишнім хроном,
Не перлоном
Чи одеколоном,
А приємним ходовим товаром...
І, як видно, не спроста,
Не даром.

Афродіта наливає пиво.
Пиво роздувається бурхливо.
А коли осяде буйна піна,
В кухлях пива —
Рівно половина.
Та, на жаль, нема коли чекати,
Сонце починає припікати.
Кожен хоче душу освіжити
Чудодійним пійлом Афродіти.
Жаждушних зібралось багато.
Черга гомінлива і хвостата
Жме і тисне
На торгову точку,
Де з двох бочок
Роблять третю бочку!
Хтось у черзі дивиться похмуро:
— Це, звиняйте, справжня авантюра! —
Але чути голос Афродіти:
— Пивом треба всіх задовольнити.
Вам шкідливо, навіть некрасиво
Лаятись

І дудлить свіже пиво;
Ви ж і так одутлі і опухлі...
Прошу, не затримувати кухлі!

...Записали слліни в билини,
Що з'явилась Афродіта з піни.
Правда з того часу
І понині
Платтячка немає у богині.
А жива, сучасна Афродіта
Піну обробляє діловито:
Набігають Афродіті лишки,
Лишки осідають в ощадкнижки:
Є «Москвич»
І все — для інтересу!..
Лиш когось нема... з О Б Е Х Е С Е С У.

ЧОРТОВА ДЮЖИНА

Сусідка моя
На тринадцяті числа
Завжди поглядає
Тривожно і кисло:
— Вони нещасливі.
Вони не до речі,—
І з остражу
Голову втягує в плечі.

Виходить, що душу
Моеї сусідки
Обплутали міцно
Старі пережитки.
Я факти беру

І заходжу до хати,
Щоб всі ці дурниці
Цілком спростувати.

Тринадцятий номер
На тому будинку,
Де Пушкін,
Не знаючи сну і спочинку,
Писав і закінчив
Поему «Цигани»
І створював сяючий образ Татьяни.

Співав же тринадцятирічний Лоретті,
І слава про нього
Ішла по планеті.
Дай боже і вам
Так співають солов'їно!
Та ще й перекрити
Того Робертіно!

Тринадцятий полк
Біля Вовчого Яру
Давав окупантам
Ракетного жару.
І наш командир
За гвардійську роботу
Одержав
Тринадцятий орден по щоту.

Флотилія «Слава»
Прийшла в Антарктиду.
Туман непроглядний
Стояв до обіду...
І раптом по радіо

Блискавка скоро:
«Тринадцятий кит
На лінії в гарпуньора!»

Тринадцять дівчат
Об'єдналися в ланку.
Тринадцять дівчат
Доглядали ділянку.
Ростили в степу
Кукурудзу кохану
Ї дали по тринадцять центрів
Зверх плану.

Всі знають в Донбасі
Монтажницю скромну,
Яка будувала
Тринадцяту домну.
Тринадцята домна —
Потоки чавунні —
Найкращі дарунки
Прийдешній комуні.

Тринадцять онуків
У баби Параски.
Бабуся радіє
Від їхньої ласки:
Надходять від них
І посилки, і гроші...
Онуки сердечні,
Онуки хороші.

Сьогодні до мене
Влітає сусідка,
Говорить схвильовано,
Ясно і чітко:

— Нам' виграш припав,
На одну з облігацій!
— А номер який?
— Та, погляньте,— тринадцять!

Прекрасні у нас
І мораль, і закони,
Нащо ж нам
Дикунські старі забобони?

ГАРНА ДІВКА- ЧОРНОБРІВКА

У дівчини Василюни
Чорні очі, як тернини.
Чорні очі, брови чорні —
Блискавиці неповторні.

Як, було, моргне бровою,
Біжать хлопці чередою
І товчуться біля тину,
Розважають Василюну.

Той несе букет великий,
Той — на шпильках черевки,
А Тимоха Перегуда
Притискав халви півпуда.

І уже музика грає,
Бубон скаче, вибиває;
Танці, жарти, співомовки —
І усе для чорнобровки.

А проте, усім на диво,
Василина вередлива,
Кавалерів бракувала,
Наче карти тасувала.

Той — низенький, той — високий,
Той — рудий, той кривобокий...
Що ж до бідного Тимохи —
Пришелепкуватий трохи.

Головна ж була причина,
Що лукава Василина
Все чекала, виглядала
Молодого генерала.

Та на дівку генерали
Щось уваги не звертали.
Хлопці ж довго не журились
І на інших поженились.

Той узяв собі доярку,
Той — свинарку-куховарку,
А один женився нині
На Галині-героїні.

І лишилась Василина
Одинока, як лозина,—
Не співає, не моргає...
Чорта лисого чекає.

БЛИЗНЮКИ

Є етажерка у Оверка,
На ній багато добрих книг,
Проте дубова етажерка
Не стала мудрою від них.

Але й Оверко не читає
І не збирається читать.
Тому питання виникає,
Яке нелегко розв'язать:

Як відрізнити,
Де Оверко,
А де дубова етажерка?

ХАМУЛО

Коли усе у присмерках заснуло,
Над кручею сидів з Галиною Хамуло
І водограєм романтичних слів
Він умовляв,
Благав
І шепотів:
— Лише всміхнись — і в радості, і в горі
Зніму для тебе всі небесні зорі!
Драбину золоту поставлю (якщо треба)
І на руках тебе я понесу на небо.
Коли ж тобі набридне там кружляти,
Я принесу для тебе оберемок м'яти,
Петунії,
Тюльпани

І левкої,
Щоб ти жила в щасливому покої...
Я буду шанувать мою подругу коху,
Куплю тобі із чорнобурок шубу,
Модельні сандалети,
Креп-жоржети...
Й возитиму тебе до оперети.

А літом —
Боже ж мій!..
Чи в Гаграх, чи то в Сочі
Тебе ласкава-хвиля залоскоче!
А потім — парус, мов крило лелеки,
І в ресторані свіжі чебурски!..
Так до одруження
Казав Хамуло Галі.
А далі?
Далі — інший бік медалі..

— Чого це ти, вгодована, здорова,
Весь день лежиш, як та ряба корова?!
Хіба тобі немає в хаті діла?
Сьогодні знову... суп не досолила,—
Та ще й гарячий,
Як його студити?
Диви на неї: знов купила квіти!
Тобі лише — розтринькувати гроші,
А от в майстерню не здала галоші...
Я не піду в кіно,
Сама дивись картину,
А я з газетою полежу і спочину.
Що-о-о!
А яке твоє свиняче діло?
Твоя любов мені осточортіла!
Плював я на природу,

Вроду,
Згоду...
Пора вже готуватись до розводу.

І поки це казав Хамуло Галі,
У Галі серце
Стислось від печалі,
Та не заплакала,
Не кинулась благати...
Взяла своє пальто
І тихо вийшла з хати.
Кінчаючи оцю гірку баладу,
Дівчатам деяким
Я хочу дати пораду:
Голубоньки,
Ні в квітні,
Ні в полі
Не довіряйтесь добряку Хамулі.

ЧОРНИЙ ХІД

Сперечалися в колгоспі
Майже дві години:
Як для техніки дістати
Запасні частини.

Посилали Роздобудьку
В першому кварталі,
Та в бригаду не привіз він
Жодної деталі.

Посилали й Завірюху
Лютневими днями.

Повернувся й Завірюха
З пустими руками.

Що ж робити?
Без деталей —
Справжня чудасія!
Вже й весна не за горами,
Час надходить сіять.

Трактористи зажурились,
Духом підупали...
Тут з'явився дід Микита —
Чоловік бувалий.

У людей пастух Микита
Заслужив пошани.
Він в тилу фашистських зміїв
Добре партизанив.

Рвав мости,
Пускав вагони
В прірву з магістралі...
І за це він має орден
Та ще й три медалі.

А сьогодні дід промовив,
Наче ненароком:
— Запчастини є не в центрі,
А у нас під боком.

В «Сільгосптехніці» районній
Завхазяйством третья:
Розбирається він в справі,
Як свиня в аптеці.

Та в його нечистих лапах
Вся, по суті, база:
Сам хапуга,
Й дуже любить,
Щоб його підмазять.

Він, до речі, скоро женить
Сина-лоботряса,
І сказав, щоб ми прислали
Півцентнера м'яса.

Дати бузівка, виходить,
Від корови Ніни.
І тоді вже він відпустить
Всякі запчастини.

Брать деталі він порадив
Тільки в непогоду.
І не з першого під'їзду,
А з чорного ходу.

От і все...
Та ми продовжим
Нашу кіноплівку,
Бо бичка повів раненько
Дід у Журавлівку.

Ранок!
Голуби воркують
В мальовничім сквері,
Магазини,
Установи
Розкривають двері.

Ось і дід по Журавлівці,
По райцентру ходить,
За собою на вірьовці
Бузівка він водить.

Тільки дивиться Микита
Сумно на прохожих,
Бо гірка, пекуча думка
Дідуся тривожить.

Жаль йому бичка-підлітка,
Класну жаль породу:
Сам зростив
І сам приставив

До чорного ходу.
І чого ото, до речі,
По якому праву
Годувать бичком елітним
Злодіїв ораву?

Довго так ходив Микита,
Поглядав похмуро...
Раптом вивіску помітив:
«Райпрокуратура».
Біля ганку лава довга
І двері відкрито.
— От зайти б сюди,— подумав
Партизан Микита.

Дід спинився на хвилинку,
Погасив тривогу
І уже солдатським кроком
Перейшов дорогу.
Прив'язав бичка-підлітка

Біля осокура,
І зайшов цілком спокійно
Сам до прокурора.
Прокурор зустрів сердечно
Ветерана-діда,
І з увагою послухав
Все, що дід повідав.
Ну, а далі?
Ми не знаєм
Як хабарник згодом
Вийшов з бази під конвоєм
Тим же чорним ходом.
Тут уже було злочинцю
Зовсім не до м'яса.
Заодне, й не до весілля
Сина-лоботряса.
Не кричали гості «гірко»,
Під скавчання джазу,
Бо хапузі по заслугі
Стало гірко зразу.

Але зроблене дідусем,
Наче ненароком,
Сподіваємось, що стане
Декому уроком.

ДОРОГА КЛЕПКА

Оглянувши клепки на складі як слід,
Керуючий базою охнув і зблід...
Ще перевірів,
І знову дарма:
Одної звичайної клепки нема!

Без клепки
Не зробиш ні діжку, ні чан,
А це означа —
Під загрозою план,
Тоді як «Главтара», знервована вкрай,
Нагадує:
«Діжки за планом давай!»

Зненацька потрапивши в явний просак,
Керуючий звівся, мов оклику знак,
І тут же, щоб марно не гаяти час,
Покликав помбуха і видав наказ:
«Знайти і приставить за всяку ціну
Дубову загублену клепку одну».

Кирило Свиридович — спритний помбух,
Негайно привів канцелярію в рух.
І всі цифроводи
Аврально взялись
Загублену клепку
Розшукувать скрізь...
І навіть веселий дебелий касир —
І той аж по вуха зануривсь в папір.
За вікнами
Птиці вітають весну!
А люди,
Зібравшись в контору одну,
Шурують прошиті шпагатом «Діла»...
До чого та клепка людей довела!

Проходять години,
Минає три дні.
Помбух, наче тріска, горить у вогні.
Заслаб,
Занедужав,

Зачах і притих,
І вся бухгалтерія збилася з ніг.

Та от
В боротьбі за державне добро
Помбух з'ясував,
Що в артілі «Цебро»
Якийсь референт, без достатніх підстав,
Означену клепку в нікуди списав.

Розкривши таку непривабливу суть,
Помбух намагається
Клепку вернуть,
Він пише листи,
Знов нагадує він,
В чеканні проходить багато годин...
А що ж референт?
Референт Чорногав
Мовчить, наче в рот запіканки набрав.
Ну що з ним робити?
Хоч смійся,
Хоч плач.
З пустими руками вернувся штовхач.
І знову — мовчання,
І знову — дарма,
Про клепку
Ні слуху,
Ні духу
Нема!
Списавши паперу не менше як пуд,
Помбух мотивовано скаржитесья в суд.

Тепер
Перевіривши позову зміст,
До суду з'являється бравий юрист —

Той самий, що з бази одержувать звик
Зарплату за клепацій, гострий язик...
І от, посуваючи свідків вперед,
Юрист уже креше, мов той кулемет.
Удар за ударом,
І знову удар,
Записувать ледве встига секретар.
І вже, приголомшений градом цитат,
Противник безладно відходить назад:
— Мене ви зламали в нерівнім бою
І я повертаю вам клепку свою!

Хтось може сказать, не діждавшись кінця:
— Багато щось коштує клепка оця!..—
І справді,
Якщо говорить без прикрас,
Подскуди є такі «кадри» у нас,
Що коштом держави
За всяку ціну
Шукають загублену клепку одну.

*САВКА
СОВІСТЬ ЗАГУБИВ*

Чи в кіно підеш, чи в лавку,
Чи на гулянку у сад,
Мова мовиться про Савку,
Особливо між дівчат.
Чом про Савку річ усюди?
Чи немає справжніх див?
А тому, що, кажуть люди,
Савка совість загубив.

Записали Савку в ланку
Будувать артільний став,
Але зранку, до світанку,
Савка довідку дістав,
Що печінка в нього хвора;
На нозі чиряк-нарив...
А насправді? Позавчора
Савка совість загубив.

Виїжджати до Алтаю
Савка першим згоду дав:
— Там прекрасні урожаї,
Океан квітучих трав! —
Та лише у путь зібрався
Молодіжний колектив,
Савка в погребі сховався,
Савка совість загубив.

Є у Савки рідна мати,
І слаба вона, й стара.
Кажуть, їй допомагати
Вже давним-давно пора.
Та в синка нема на все це
Ні грошей, ні теплих слів.
Савка гнеться, Савка мнеться,
Савка совість загубив.

Спокусивши дівку Любу,
Савка їй співав пісень,
А коли дійшло до шлюбу,
Став як псень і — нітелень.
Та невже? Яка причина?
Де закохання порив?
А причина тут єдина:
Савка совість загубив.

Подолавши сам півлітри,
Вийшов Савка на майдан
Та як рывкнув «Віють вітри...»,
Аж розвіявся туман.
Про Калину-Василину
На всю вулицю ревів
Та й звалився біля тину,—
Савка совість загубив.

Б'ються наші патріоти
За врожай радянських нив.
Тільки Савку до роботи
Ще ніхто не залучив.
Не одна у Савки вада,
Ще й крива ганебна путь...
Савці може лиш громада
Честь і совість повернуть.

КАТЕГОРИЧНА ДИРЕКТИВА

В звичайний день,
В робочу пору
У низову «Заготконтору»
Прийшла незвична
І важлива
К а т е г о р и ч н а директива:
«Ліквідувати всякі втрати
І скоротить роздуті штати!»

Сів керівник «Заготконтори»
І тиче сам собі... докори:
— Якщо признатися по суті,
Наявні штати вкрай роздуті;

Є торбохвати,
Бюрократи,
Є і приписки,
Є і втрати...

Але... кого б не знять з роботи,
Мішок мотивів буде проти.
Зніми завгоспа по наказу —
Сприйме, звичайно, як образу.
І головне, сварливий лапоть
Почне на всіх писать і... капать!
Нелегко знять і плановичку,
Оту, що схожа на індичку,
Бо плановичка Леонора —
Сестра Нечуя-ревізора.
Торкнеш товариша Нечуя —
Так він тебе проштемпелює!
Таку підсуне заковику,
Що будеш чухатись довіку.
Є ще у нас Павло-нероба.
Це той, що дивиться спідлоба,
Сидить і точно консультує,
З якого боку вітер дує.
Його тримає на роботі
Рука... троюрідної тьоті.
Рука солідна і незмінна...
Побий тебе лиха година!
А може, знять... Любов Петрівну?
Чарівну!
Дивну!
Ре-ак-тив-ну!
Але ж які у неї очі!
Ну, так тебе і тягнуть... в Сочі.
Пісочок...
Сонечко...

Водичка...
І персональна молодичка!
Ні, ні, знімати неможливо.
Любов Петрівна — справжнє диво.

Е-е-ех! — керівник заплющив очі.
І раптом чує, щось муркоче.
Поглянув:
Прямо на віконці
Кіт Васька гріється на сонці,
Немов готується на сповідь,
І нічогісінько не ловить.
— Ох, і лінивий ти, Васютко!
Тобі мишву ловити б хутко.
Але душа твоя пропадає...
Диви, як витягнувсь, лещадо!

В керівника «Заготконтори»
Думки, пеначе метеори:
«А що, коли... (в годину скрути)
Кота в кур'єра обернути,
Василь Петровичем назвати,
А потім вже... з посади зняти?
Усс формально, честь по честі!
Ніхто тобі не нявкне в тресті.
Вникать?!
Питать не будуть навіть.
Ім тільки б «галочку» поставить».

Як міркувалось,
Так і сталося.
Підтасувалось,
Ув'язалось
І все пішло чин чином далі.

Без волокити і... моралі.
«Василь Петровича» звільнили,
А директиву миші з'їли.

В моєму серці гіркота!
Жаль директиву!
Жаль kota!

*ПРИПОВІДКИ
ТА ЗАМІТКИ*

* * *

Для всіх людей
Є вічні заповіді,
І перший з них:
Завжди д о б р о творити.

* * *

Усе в житті
З малого виростає,---
З краплини
Починається б е з к р а є.

* * *

І мислі, і слова
Являють справжнє диво,
Коли звучать
Розумно і красиво.

* * *

Великі люди
Всі діла хороші
Робили не для себе,
Не за гроші.

* * *

Всі модерністи,
Абстракціоністи
Абстрактного борщу
Не хочуть їсти.

* * *

Бджолу і муху
Не здружить ніколи...
Не терплять ледарів
Робочі бджоли.

* * *

Як падають дуби,
Тремтять і стогнуть віти.
Як рушиться сім'я,
Журливо плачуть діти.

* * *

Не журавлем
Принаджує криничка,
А тим, що в ній
Хороша є водичка.

* * *

Коли на серці
Сумніви і туга,
Тоді найлегше
Перевіриш друга.

* * *

Старих батьків
Не виганяють з хати,
Бо діти можуть
«Досвід» перейняти.

* * *

Ні гроші,
Ні посада, ні машина
Змінить не можуть
Душу міщанина.

* * *

І мислить важко,
І робити важко,
Коли в руках
З зеленим змієм пляшка.

* * *

«Така-сяка
Сусідчина Орися!»
А ти на себе
Краще подивися.

* * *

Шукаючи
Недоліків причину,
Ти перш за все
Подбай про дисципліну.

* * *

Не можу я
Позбутися тривоги,
Що бог візьме
Й свині причепить роги.

* * *

Прекрасно діють
Роботящі руки,
Де розум
Не цурається науки.

* * *

Нема ставка —
Скачи хоч гопки, дибки,
Таж у болоті
Не паловиш рибки.

* * *

У нього совість
Чиста і сумлінна...
А хабарі
Бере його дружина.

* * *

В житті бувають
Ями і загати.
Тому не треба
Носа задирати.

* * *

Сектанти сіють
Словеса смиренні
І очищають
Дурникам кишені.

* * *

Коли до бога
Придивитись строго,
То стане ясно,
Що немає бога.

* * *

Запам'ятай
Одну пораду щиру:
Не створюй ідола,
Не кланяйся кумиру.

* * *

Коли б не руки
Трудові, могучі,
Всю землю вкрили б
Будяки колючі.

* * *

Лакеї звать
Капіталізм народним —
Від цього
Не полегшало голодним.

* * *

Біда, де пишуть
Для людей закони
Рокфеллери,
Дюпони і Міллони!

* * *

Ніхто й ніщо,
А тільки Серп і Молот
Поборють кривду,
Темряву і голод!

*РЕАКЦІЇ
НА АБСТРАКЦІЇ*

В своїм салоні
(За годину!)
Сюрреаліст зліпив картину:
Намалював абстрактне коло,
Щербату пляшку кока-коли,
Свинячий ніс,
Добрячий спис...
І твір на виставку поніс.
І там

В годину урочисту
Картина свідчила сама,
Що в ній, на жаль,
Немає змісту,
А у художника — у м а.

*ПОВЧАЛЬНО-ПЕЧАЛЬНА
КІНОКОМЕДІЯ
«ВЕСЕЛІ ПЕРЕВАЛИ»*

ЧАСТИНА ПЕРША

Вони життя не знали,
Не сіяли, не жали.

Заліза не кували,
Вугілля не рубали.

Довкола поглядали,
Сценарії писали.

Писали, кадрували
«Веселі перевали».

На студію здавали,
Штовхали, просували.

Чин чином оформляли,
Хороші гроші брали.

І друзі-консультанти
Пили за їх таланти.

ЧАСТИНА ДРУГА

Якась впливова сила
Сценарій той схвалила.

Акторів запросила,
П'ятсот костюмів зшила.

Все в графік умостила,
Наказ оголосила.

І попливли вітрила
Туди, де Ялта мила

Дає натхненню крила
Та ще й загар для тіла...

Там група не сиділа,
За місяць накрутила

Пейзажі, персонажі
На золотому пляжі.

ЧАСТИНА ТРЕТЯ

Учора показали
«Всеселі перевали»:

Два моряки не знали,
Що вдвох одну кохали.

Для неї квіти рвали,
Додому проводжали.

Співали, жартували...
А глядачі куняли.

З нудоти позіхали
Чи хропака давали.

А потім повставали
Й дирекції сказали:

— Поставте на полицю
Свою кінодурницю!

ЕПІЛОГ

А де ж ті сценаристи,
Що люблять... добре їсти?

Вони уже зліпили
«Веселі крутосхили».

Поставили печатку
І все.
Читай спочатку!

САТИРИКУ-БРАТУ
В СВЯТКОВУ ДАТУ

*Степану Олійнику
в день його 50-річчя*

Юним,
Не знавши халеп,
З двору селянського в степ —
Ген за Тидігул-лиман —
Вийшов Олійник Степан
З добрим бажанням в душі
Скласти пісні і вірші
Про голубий небозвод,
Про переможний народ.
...Жайворон дзвінко співа,
Зелень квітує жива,
Тихо-тихесенько так!
Глянув, а в житі будяк
Пнеться до сонця, в блакить,
Все норовить заглушить.
Бриль в будяка набакир,
Кігтями тягнеться вшир,
В золоті купається він,
Колос йому до колін —
Так вкоренився будяк!
Став і замисливсь юнак.
«Треба полоти бур'ян,—
Вчив його батько Іван.—
Потім
Сідай і пиши
Думи,
Поеми,
Вірші».

Виполоть?
Легко сказати!
Де ж тої сили набрати?
Раптом з далеких сторіч,
Чує, відлунює клич:
«Силу, що все окриля,
Дасть тобі рідна земля.
Тільки їй чесно служи,
Кидайся в жито з межі!»

Кинувся в жито юнак,
Взявсь обома за будяк.
Охнуло в полі навкруг,
Яром полинуло в луг,
З краю озвалося в край:
— Добрий рости, урожай!

Кинув калюку Степан
Аж за Тилігул-лиман.
Час-бо рушати вперед,
Треба полоти осет,
Божий,
Ворожий катран,
Злючий,
Колючий бур'ян.

...Руки подряпані в кров,
Душу свою поколов...
Але ж повинен поет
Рухатись тільки вперед.
Раптом почувлось:
При-віт!
Виринув з соняхів дід,
Той, що в труді не ослаб,—
Вишня Остап.

Там, де ступне дідуган,
Падає,
Гине бур'ян,
І підбадьорює всіх
Мудрий, остапівський сміх.
А за Остапом, з боків,
В сяйві оновлених нив,
Ланка невтомних перчан.
З ними і рушив Степан.

Скільки того бур'яну!
Знищено ним на лану!
Скільки отих будяків
Він на межу повалив!
То не йому рахувать,
Краще —
Людей поспитать.

Друже,
Поет-ювіляр!
Хай не згасає твій дар.
Хай він квітує, мов цвіт,
Протягом довгих літ!
Щирій тобі п р и в і т!

СТРАШНА ПОМСТА

Помирає дід Гаврило,
Всі стоять навколо.
І звертається до батька
Старший син Микола:

— Може, скажеш, рідний тато,
Слово на прощання?

Може, в тебе є обіда
Чи якийсь бажання?

Застогнав старий і каже:
— Є одна обіда.
На анафемського Гната —
Нашого сусіда.

Він зарізав мого півня
Й курку зозулясту!
Та ще й дивиться спідлоба
І не каже «здрастуй!».

Він ламав мої черешні,
Біля мого тину
І цькував собак на мене
У лиху годину...

Це забути неможливо
Й на краю безодні!
За такі гіркі обіди
Хочу я сьогодні,

Щоб у вражого харциза —
Гната супостата
Тріснув, лопнув телевізор
І згоріла хата!!!

Як почув я тее слово,
Вийшов з хати боком.
І на дворі вже мигнула
Думка ненароком.

Ой, і довго ж доведеться,
Ще й на всю напругу,
Працювати в людських душах
Жовтневому плугу!

ВОДОСПАД

ПРИТЧА

В горах-скелях Дагестану,
На вершині світу
Біля прірви звисла глиба
Чорного граніту.

А з-під глиби, в блисках-іскрах,
З кам'яної кручі
Виривається шалено
Водоспад могутий.

Він бушує і лютує,
Між кущами скаче...
А послухаєш, однак,—
Не шумить,
А плаче.

Тільки ж нащо водопаду
Плакати край безодні?
Адже сонце, як і вчора,
Світить нам сьогодні.

Грає в гронах винограду,
В соняхах і в житі;
Грає,
Сяє,
І тримає
Землю на орбіті.

Та, бува, і водопаду
Плакати є причина...
І про це розповідає
Притча старовинна.

У побожного Ахмета
Ішачок робочий
Працював без відпочинку,
З ранку і до ночі.

Працював на повну силу,
Все робив старанно,
Та, на жаль, скупий хазяїн,
Годував погано.

На квітучу луговину
Не пускав скотину,
Сам поверх мішків мостився
Ішачку на спину.

Якщо ж падав роботяга
Від гіркої втоми,
Підкидав йому господар
Порцію соломи.

А солома,
Як відомо,
Не харчі,
Не ліки...
І тоді Ахмет хапався
За батіг великий.

Був батіг той, стародавній,
Замашний і ладний;
З ним Ахмет стеріг ночами
Власний виноградник.

З ним і в будні і на святах
Танцював лезгинку,
І загнав ним... у могилу
Навіть рідну жінку.

Не чекав лише для себе
Він страшного лиха,
Як з мішками,
З бурдюками
На базар поїхав.

А дорога до базару,
Ген, яка далеска!
Тож нав'ючена скотина
Почала вже хскать.

Не тому, що норовиста
Або — слабодуха,
А тому, що над мішками
Тільки й видно вуха.

І вже чути раз по разу
Отчайдушний стогін...
Ледве дьбають тоненькі
Ішачкові ноги.

Раптом, змучений до краю,
Ішачок спинився,
Заревів,
І в темну прірву
Сторчака звалився.

Очі лютого Ахмета
Зблисли від розпуки,
І задер він до аллаха
Руки-закарлюки.

Він молився
Аж трусився,
Плакав очманіло...

А під буркою тим часом
Тіло кам'яніло.

Так Ахмет не повернувся
На свою садибу,
Вмер. І весь перетворився
На гранітну глибу.

І з'явивсь на глибі напис —
Всім живим і зрячим:
«Те, що маєм,
Не кохаєм,
Загубивши — плачем!»

Кажуть, нібито з-під глиби,
З кам'яної кручі
В той же день
Рвонувся в прірву
Водоспад могутий.

Він бушує і лютує,
Між кущами скаче...
А послухаєш, одначе,—
Не шумить,
А плаче.

...Я стояв над водоспадом,
Прислухавсь до нього,
І охоплювали душу
Смуток і тривога.

БЕРЕЗНЕВІ ТОСТИ

УСМІШКА

Жінок працьовитих
Радянського краю
Я в день березневий
Сердечно вітаю.
За ваше здоров'я
Святково і просто
Дозвольте підняти
Веселого тоста!

Нехай на степу,
На заводі і дома
До вас не приходять
Зажура і втома.
І хай для людського,
Громадського блага
Оточують вас
І любов, і повага.

Ще хочу я
Славним жінкам побажати
Затишної, світлої,
Мирної хати.
Щоб радо
Зі школи верталися дітки,
Приносячи тільки
Хороші відмітки.
До речі,
Оскільки дали мені слово,
Давайте
Міськраду просить терміново:
Закрити

Питейно-закусочні точки
Й натомість відкрити
Дитячі садочки!

Як добре, коли
(І не тільки на свято)
З букетом додому
З'являється тато!
Для цього і квітне
В щасливу годину
Багато конвалій,
Багато жасмину.

Ще мусять подумать
Мужчини жонаті,
Що можна зробити
Самому у хаті.
Ну, скажем,
Йдучи у кіно чи на гулі,
Помити підлогу
І навіть... каструлі!

Я хочу, щоб жінку
Завжди шанували,
Щоб місце в трамваї
Для неї звільняли...
Для цього не треба
Читати трактати,
Не треба
І лицарський орден вручати.

Це ж наші дружини,
Сестрички і мами
Все людство підносять
Своїми руками.

Вони і в бою,
І в труді — героїчні,
І навіть літають
В простори космічні.

...За наших жінок,
Їхню працю і славу,
За матір Вітчизну,
Радянську державу,
Давайте ж піднімем
Святково і просто
Сердечного тоста,
Веселого тоста!

*СПОГАД
СТАРОГО БОЦМАНА*

Під вечір,
Після шторму в океані,
В години новорічні довгождані
Ми завели свій лайнер «Балашиху»
В японську гавань,
Дивовижно тиху.
Весь порт сіяв барвистими вогнями!
Але і тут
Над нами — моряками,
Над виблисками темної пучини
Здіймався вимпел нашої країни.
Червоний прапор,
В штиль
І в час прибою,
Вже стільки літ веде нас за собою
І надає нам непоборні сили

Долати шторми,
Краять небосхили!
Ми закріпили якір
І швартови
І повечеряти були готові.
Та раптом,
Наче зорі з високості,
До нас прийшли
Японські діти в гості,
Ще й принесли в дарунок нам
Ялинку...
Ми навіть розгубились на хвилинку.
Та кок поставив гостям «Балашихи»
Великий торт,
Цукерки
І горіхи.
Ввімкнув електрик люстру й радіолу
І запросив усіх дітей до столу.
Так почалась вечерея новорічна,
Незвична
Й надзвичайно симпатична.
А потім діти дружно танцювали,
А після танців хором заспівали,
Вкладаючи свою веселу душу
В радянську пісню,
Пісню про Катюшу.
Наприкінці учитель їх Ямато,
З яким прийшли на корабель малята,
Промовив так:
— Спасибі, добрі люди,
За те, що ви виборюєте всюди
Нове життя
Для всіх племен і націй,
Велику дружбу побратимів праці.
Давайте ж не допустимо усі ми

Повторення страхіття Хіросіми.
Хай згинуть палії несамовиті.
Хай владарює мир
На всьому світі! —
Команда струнко слухала промову,
Таку сердечну
І таку святкову.
Над містом сяяли далекі зорі,
І добра тиша панувала в морі.

КОСАРСЬКА НАУКА

УСМІШКА

Над лугом, над річкою небо безкрає,
А лугом онук-дипломант походжає.
Приїхав одвідать рідню,
Як належить.
І дуже уважно й захоплено стежить,
Як в діда обличчя росою іскриться,
Як сяє й шугає коса-блискавиця,
Як буйними хвилями хиляться трави...
І просить навчити косарської справи.
Ласкаво поглянув старий на онука:
— Премудра ця штука —
Косарська наука!
З косою найкраще виходити вранці,
Тримать її треба, як дівчину в танці.
Вона ж вередливою буде спочатку...
А ти не здавайся,
Натискуй на п'ятку.
Упрієш — скидай вишиванку-сорочку,
Та, тільки дивись, не шукай холодочку!

Посиллою свою парубочу напругу
І з нею іди по квітучому луку.
Похекаєш так до десятого поту
І зразу напишеш дипломну роботу.
А може, й поему зримуєш для друку
Про всіх косарів,
Про косарську науку,
Звичайно, косить — це не лагодить вірші.
Тут темпи і плани,
І розмахи ширші,
Степи неозорі,
Природа миліша,
І жайворон в небі,
І сонячна тиша...
А щоб не забув ти моєї науки,
Давай посміхнемся й потиснемо руки.

Дивлюсь я на хлопця,
Дивлюся на діда:
Які ж вони гарні! Аж в серці завіда!
До них відчуваю високу любов я —
Уклін і пошана!
Косить на здоров'я!

Щасливий — хто має до праці охоту,
Як дід, що так любить косарську роботу.

*СМІХОМОВКИ ПІД БАЯН
ПРО ЗЛОЯКІСНИЙ БУР'ЯН*

* * *

Щоб було в нас більше толку,
Ми виходим на прополку.
Є у нас робочий план:
Сміхом нищити бур'ян.

* * *

Поки спав наш голова,
Не дрімав бур'ян-трава.
Так що зараз із трави
Вже не видно їй голови.

* * *

Розповів старий Мефодій,
Що заліз на ферму злодій.
Переспав — і на світанку
Вкрав у сторожа берданку.

* * *

Петя вчивсь на агронома,
Петі видали диплома.
І знайшлась посада Петі —
Торгувать вином в буфеті.

* * *

Баба знахарка-шептуха
Виганяла злого духа.
Баба ладаном кадила,
Поки хату не спалила.

* * *

Тьотя Мотя свій товар
Часто возить на базар.
І за це їй кум Терень
Пише повний трудовень.

* * *

Доручили ревізору
Перевірити комору.
Третій день ота комора
Напуває ревізора.

* * *

Є у нас одна корова —
І здорова, і зразкова,
Її і сіно, і макуха...
Звуть корову Показуха.

* * *

Заявив Петро Хомич,
Що хабар — недобра річ.
З того дня бере Хомич
Тільки добрий могорич.

* * *

Третій рік ідуть дебати:
Як ставок побудувати?
Щоб ставок і рибу мати,
Треба в руки взять лопати,

* * *

Трьох синів зростила мати.
Трьом синам зліпила хати.
А сама стара бідує,
У чужих людей ночує.

* * *

Ларіон на зборах клявся,
Пить горілку зарікався,
Слово держить Ларіон.
П'є кефір і... самогон.

* * *

Там, де є кормів запаси,
Там є масло і ковбаси.
Де ж приписки пахнуть лаком,
Там велика... дуля з маком.

* * *

Вів товариш суперечку,
Що не треба сіяць гречку.
Розбирається товариш,
Тільки каші з ним не звариш.

* * *

Якщо ми когось черкнули,
А можливо, й ковірнули,
Так на те й критичний сміх —
Профілактика для всіх!

НОВОРІЧНА КОЛЯДКА

Ой, піду я в хуртовину
Від хати до хати
Новорічну і святкову
Колядку співати.

В чисту торбу-вишиванку
Покладу зарання
Роботящим, мирним людям
Добрі побажання.

Тост веселий і сердечний
Проголошу знов я,
Побажаю всьому людству
Щастя і здоров'я.

Недаремно ж присягали
Ми в години грізні
По-стахановськи служили
Матері Вітчизні.

От і зводимо будови
Прекрасні, великі,
Повертаємо в пустелі
І в турбіни ріки.

І літаємо, і ходим
В космосі і в морі,
Засіваєм чудо-зерном
Ниви неозорі.

Ми народам подаємо
Допомогу ширу.
І ведем борню невтомну
З недругами миру.

Пентагонські ж хрестоносці,
Кляті езуїти
Хочуть світ собі загарбать,
Світом володіти.

Їх врезонював Громико,
Умовляли вчені,
А вони хвицяли дико,
Як чорти скажені.

Чи на голову нап'явши
З пір'ями сомбреро,
Викаблучували хвацько
Танець людоджера.

Так гасали, дріботіли,
Так міняли позу,
Що і совість загубили,
І втратили розум.

А тепер в походи рвуться,
«Першингами» трусять...
Хай смоли вони нап'ються,
Жабою закусять!

За панами-паліями
Людство пильно стежить,
Й не допустить, щоб здіймались
Атомні пожежі.

Всі трудящі-побратими
Б'ють на сполох нині:
— Досить пекла Хіросіми,
Сабри і Хатині!

Досить крові й попелища
Бабиного яру!..
Ураган вселюдський знищить
Чорну, вражу хмару!

Всі народи неодмінно
Будуть мирно жить...
Як сказав Павло Тичина:
«Нам своє робить!..»

Гартувати,
Піднімати
На пову вершину
І квітучу,
І могучу
Нашу Батьківщину!

Тож піду я в завірюху
Від хати до хати
З Новим роком,
Щедрим щастям
Людей привітати.

ХОЧ КАЗИТЬСЯ ЗА МОРЕМ САТАНА, ІДЕ І ПОСМІХАЄТЬСЯ ВЕСНА

СВИНЯ НА ПАСІЦІ

Одна Свиня тевтонської породи
Жить не могла, щоб не накоїть шкоди.
Її тупе, задиркувате рило
Давним-давно усім осточортіло...
І навіть Ліга Хрюківна казала,
Що ще такого свинства не бувало.
Проте ні дрюк, ні замашний батіг
Оту Свиню приборкати не міг.
І у добрі сусідському щодня
Завзято копирсалася Свиня.

У Мотовилихи, нечиста сила,
Весь холодець і всі пампушки з'їла,
У бідної старенької Оксани —
Цілу макітру свіжої сметани.
А на городі у Панька Недолі
Зосталась лиш ботва від бараболі.

І це за день. Та де там? За годину!
Гуляє свинство, як нема припину.
Та якось, з'ївши у сусідки гуску,
Свиня шукала меду на закуску.
Її неначе вітром понесло
На пасіку, в долину, за село,
Де дружні бджоли починали діло...
І раптом — тріск! І раптом — хиже рило
Через пролом продерлося вперед,
Звалило вулик і пірнуло в мед.

Від напасті, від горя та біди
Не розлетілись бджоли хто куди.
За роєм рій знялись золотокрилі
І на Свиною-агресора насіли.
Свиня хвостом куценьким
Верть!
І круть!
Та бджоли їй проходу не дають,
Вона назад,
Уже тікати хоче,
Та бджоли жалять
І шпигають в очі...
За кожний вулик
І за кожний колос
Аж тут Свині
Скрутилось
І змололось.
Змололось так,
Що скоро край дороги
Свиня-агресор протягнула ноги.

Ворожі дипломати і солдати
Про цю Свиною повинні пам'ятати!

*НАША ПРАВДА
ОЧІ КОЛЕ!*

Коли радісно у нас,
Коли свято в нашій хаті,
По ефіру раз у раз
Линуть брехні біснуваті.
Та поглянь на власний дім
З того світу, Форрестоле,
Послідовникам твоїм
Наша правда очі коле!

Від Амуру по Дунай,
Від артілі до артілі
Котить хвилі урожай
Колосисті буйні хвилі.
Сяють скирти цілини.
В кавунах кубанське поле...
І нервуються пани —
Наша правда очі коле!

Не заради похвали,
Посланці добра і сили,
Наші лицарі-орли
Перші в космос полетіли.
З того дня у паліїв
Все єство трясеться кволе,
Дехто навіть очманів —
Наша правда очі коле!

На Дніпрі, на Ангари
По гудках, по серця зову
Молоді каменярі
Вершать ленінську будову.
Слава й честь твоїм рукам,
Героїчний комсомоле!
Недаремно ворогам
Наша правда очі коле!

Правді цій нема кінця.
Правда має душу щиру
І веде людські серця
До братерства, дружби й миру,

Хай же людям-трударям
Сяє сонце ясночолє!
Хай запеклим паліям
Наша правда очі коле!

НА ТЕХАСЬКІЙ ТРАСІ

Мальовничі краєвиди
Обступили трасу,
А по ній в машині їде
Містер Сміт з Техасу.

В бізнесмена настрій добрий,
Все «о'кей!» у нього.
Мов доларами, за обрій
Шелестить дорога.

І жене по ній шалено
Сміт свою машину:
А під задом бізнесмена
Ящик героїну.

Героїн! В притонах світу
Крам цей безакцизно
Вже приніс лихому Сміту
Тисяч сто... (приблизно).

А що гинуть навіть діти
Від лихого зілля,
Знають сміти-езуїти,
Вража камарилья.

Так за морем-океаном
Верховодить люто
Бог, що зветься чистоганом —
Золота отрута.

Але раптом — стоп! Зупинка!
Магістраль закрита...
І стара техаська жінка
Підійшла до Сміта.

Зупинилась. Поклонилась.
І рече техаска:
— Не відмовте, ваша милість,
Підвезіть, будь ласка.

Сміт кивнув на місце поруч,
Набакирив шляпу,
Саме тут шлагбаум вгору
Витяг довгу лапу.

Знову ранчо, білі хати,
Шлях з гори на гірку.
І чомусь почав питати
Містер пасажирку,

Чи хороші урожаї
На полях округи?
І чи правда, що гуляють
Всякі тут злодюги?

Жінка глянула на Сміта
І про все, що знала,
Коротенько й діловито
Містеру сказала:

— Досить хліба та бавовни
Родить нива рідна.
Що ж до гангстерів, шановний,
Їх у нас не видно.

Сміт оскалив зуби-ікли,
Зуби золотії:
— А куди ж,— питає,— зникли
Вражі лиходії?

А стара відповідає:
— Вільні вражі зграї,—
Хто пішов у бізнесмени,
Хто — у поліцаї.

Там вони вже офіційно
Вершать гірше лихо...
Так що в нас тепер спокійно,
Слава́ бо́гу, тихо.

Сміт скрививсь не дуже мило
І замовк не в дусі...
Видно, пана оглушила
Відповідь бабусі.

МІСТЕР БРІК

Ви не знаєте містера Бріка?
О, цей містер —
Фігура велика.
Він давно багатіє невпинно
І в сенаті поважна людина.

Все підкорене містеру Бріку,
Все він робить спокійно без крику,
Делікатно,
І навіть ласкаво,
І вперед просувається справа.

Але що ж то за справа цікава,
Що підтримує справу держава?
Може, містер

Впливовий,
Завзятий,
На Міссурі буде загати,

Щоб пустить на плантації воду,
Світло дати трудовому народу?
Може, робить усе
Для освіти,
Щоб зростали щасливими діти?

Чи шукає і створює ліки,
Щоб здоровими стали каліки?
Адже — сила в такої персоні,
А до того іще і мільйони!

Та, на жаль,
В діловитого Бріка
Вкоренилася манія дика:
Тільки там ця істота щаслива,
Де неправда,
Війна
І нажива.

Всі заводи його
Щогодини
Випускають гармати і міни.
А гармати?
На те і гармати,
Щоб людей безневинних вбивати.

І коли забажається Бріку
Десь війну розпалити велику,
Щоб за золото
Зброю збувати,
Допоможуть йому дипломати.

Ген по морю,
Спокійному морю,
Та й назустріч жахливому горю
Пароплав білим лебедем лине...
Й раптом
Гримає бріківська міна.

Крик дітей і дорослих в каютах,
Білий лебідь схиляється круто,
Заривається носом у воду...
Отаке й не привидиться зроду!

Все безодня вкриває пільмою,
Тільки чайки летять над водою,
Та далеко
Здіймається пика
Діловитого містера Бріка.
Біля річки,
В зеленій долині,
Танки лізуть в болото, мов свині.
А слідом,
Невідомі солдати,
А по них артилерія гатить!
Все змішалось,
Тріщить і скрегоче,
Від людей залишається клоччя,
Не витримують розум і нерви...

Та підходять,
Підходять резерви,
Щоб віддати до останнього силу
І звалиться в жахливу могилу.
За яку ж божевільну ідею
Там гармати ревуть над землею?
І у відповідь зводиться пика
Ненаситного містера Бріка.

Але Брік з філантропами в згоді.
Він готує на власнім заводі
Штучні щелепи,
Очі
І ноги
Для прямої й кривої дороги.
Якщо Смітові вирвало очі,
Вставить Брік йому очі охоче...

Целулоїдні й навіть з агату
За не дуже підвищену плату.
Правда,
Очі нічого не бачать,
Та зате — і ніколи не плачуть!

А загляне каліка убогий,
Треба певного розміру ноги.
Заплати по долару за пару
І розмашисто йди по бульвару.
Ну і ноги!
Цілком безмозольні,
Хоч танцюй,
Хоч спускайся у штольні!

...А тим часом робота велика
Не спиняється в містера Бріка.
Всі заводи
Працюють в три зміни,
Випускаючи бомби і міни.
У конвейерів темпи шалені,
І лягають прибутки в кишені.

Каже людям засмучена мати:
— Не повинні гармати стріляти.
Он під кленами бавляться діти,

Їм не бомби потрібні, а квіти.
Дитсадочки,
Палаці,
Артеки
І мандрівки в країни далекі.

А для клятого містера Бріка
Хай знайдеться гілляста осика!

*СВОБОДА НА ОПТИЧНОМУ
ПРИЦІЛІ*

В Америці державні верховоди
Кричать про необмежені свободи.
Свобода в Штатах, дійсно, не в загоні:
Свобода грабувать добро колоній,
Душити рештки стародавніх націй,
Свобода махінацій-корпорацій,
Розгнужданої гангстерської волі
І кулака воєнних монополій...

А Кінга вбили!

І кінці в могилі...

СВОБОДА

НА ОПТИЧНОМУ ПРИЦІЛІ!

Які багатства у свої палати
Нагарбали зажерливі магнати!
А поруч безробіття і трущоби,
Великі злидні і страшні хвороби.
Так, може, є в Америці свобода
Забрати все, що вкрали у народу?
Скривили рот магнати тупорилі...

СВОБОДА

НА ОПТИЧНОМУ ПРИЦІЛІ!

Не бачилась Лінкольну й Джону Ріду
Америка в полоні геноциду!
На вулиці навпроти ресторану
Лінчує негра банда ку-клукс-клану.
Свистять,
Лютують нагаї-гадюки...
І не покорчить бузувірам руки!
А поруч Боббі — поліцей дільничий —
Б'ють негра?
Що ж, такий суспільний звичай:
Над чорними панують янки білі...
СВОБОДА
НА ОПТИЧНОМУ ПРИЦІЛІ!
Писав митець правдиві акварелі:
Квітучі ниви,
Мальовничі скелі,
Червоні транспаранти демонстрацій,
Зневірених людей на біржі праці,
Дітей голодних, кинутих в підвали...
Але картин пани не купували.
Прийшлося писати абстрактні викрутаси,
І долари посипалися з каси.
Свобода творчості?
В якому стилі?
СВОБОДА
НА ОПТИЧНОМУ ПРИЦІЛІ!
В Америці говориться недаром,
Що навіть сонце може стати товаром.
Все продається, як хазяйське мило:
І честь,
І совість,
І душа,
І тіло,
Брехня і слава в стоязкій пресі,
І навіть крісло «яструба» в конгресі...

Тут не до сміху,
Тут не до ідилій.

СВОБОДА

НА ОПТИЧНОМУ ПРИЦІЛІ!

Свобода за великим океаном
Розтоптана мерзотним чистоганом:
Розбійники — герої в кіноплівках,
Культ сексу на рекламах і листівках,
Зловісний крам дитячих порностудій...

І що ж?

Мовчать сенатори і судді.

Тут, як у джунглях —

З верху і до низу.

І долар породив духовну кризу.

Свободи не бува на купах гнилі...

СВОБОДА

НА ОПТИЧНОМУ ПРИЦІЛІ!

Коли народ повсталого Ірана
Геть вигнав шаха — злодія й тирана,
Тузи американських монополій
Натисли на державний Капітолій.

І флот ракетний

В блискавичні строки

Став поперек Персидської затоки.

Були протести, як завжди, безсилі...

СВОБОДА

НА ОПТИЧНОМУ ПРИЦІЛІ!

Америка — великих прав держава,—

І тероризм своє утвердив право:

Чекай в засаді слушного момента

І... розряди вінчестер в президента.

Мафісти скажуть: — Ти стрілець хороший!

За точний постріл сплачуємо гроші.

Але... в судах тримається в секреті

Загибель тисяч Сакко і Ванцетті,

Лиш ледве чути делікатне, звичне:
— Хто там на черзі... в крісло електричне?
Тим часом пентагонські хрестоносці
Вриваються в чужі країни в «гості»
І починають бити і душити,
Щоб за своїм навчити правом жити.
Це робиться на суші
І на морі,
В Лівані,
На Гренаді,
В Сальвадорі,
Як у В'єтнамі,
Як раніше в Чілі...
СВОБОДА
НА ОПТИЧНОМУ ПРИЦІЛІ!
...Ні, нас не залякать!
Не виснажать пірати.
А молоха війни час посадить за ґрати.
Врятуйте, люди, мир!
Врятуйте землю милу
Від вражого фашистського прицілу!

*ПРО МІСТЕРА СМІТА —
ЗАМОРСЬКОГО ЄЗУІТА*

ІНТЕРМЕДІЯ

Діють: Марина Печериця і містер Сміт, на якому екзотична, з ламальованими мавпами сорочка, великі дзеркальні окуляри і три фотоапарати. Спочатку Сміт один.

С м і т

О-о-о! Цей курник я мушу зняти.
Вкладем у фото іншу суть:

Мовляв, такі сучасні хати,
В яких колгоспники живуть.
На першій плані випнем стріху,
Димар і темні купи хмар...
Редактор наш помре від сміху
І сплатить добрий гонорар.
(Фотографує з усіх ракурсів).

З'являється Марина, вона кахикнула. Сміт схопився і розгубився.

М а р и н а

Дейн гуд! Марина Печериця.

С м і т

Я, я ошень ждаль на цей момент.
Ви ест помпезний молодиця,
Я — містер Сміт, кореспондент.
Газета наша бездоганна.
Для вас — душа й перо мое.

(Стає на одне коліно, знімає шляпу).

М а р и н а

Почнем дует біля фонтана —
Марина є і... містер є.

Тьохнув соловей, озвалась зозуля.

І соловей озвався навіть,
Кує зозуля раз у раз.

С м і т

Мою редакціон цікавить,
Що зараз робиться у вас?

М а р и н а

Ми в поле добрива вивозим
І підживляєм буряки.

С м і т

То, значить, ярма є й занози,
Корчма, воли і чумаки?
Є вітряки на видноколі,
Що зводять крила догори?

М а р и н а

Які занози?
В нашім полі
Працюють наші трактори.

С м і т

А де ж ті ярмарки-базари?
Де відьма з чортом на мітлі?..

М а р и н а

Зніміть, пан містер, окуляри,
Не відривайтеся від землі.
Ген в нашу ГЕС впряглася річка!
А де колись була корчма,
Стоїть новенька восьмирічка...

С м і т

І все ж чогось у вас нема.

М а р и н а

Чого?
Немає і, до речі,
Засвідчить можу вам сама:
У нас немає ворожнечі,

Дискримінації нема.
Ще повідомити вам рада,
Що чисті в нас поля, луги;
Що ми жуків із Колорадо
Ліквідували до ноги!

С м і т

Ви вашу матінку-природу
Оберігаєте завжди.

М а р и н а

На жаль, нема водопроводу,
Артезіанської води.
Та ми з того не хилим чола,
Ні я, ні брат, ні сват Хома.
У нас немає Форрестола
І Аллен Даллеса нема.

Нема страшного безробіття.
Є цілини квітуча шир:
Ще й космонавти на орбіті
Віщують людям вічний мир.

С м і т

Ви агітуєте старанно,
Свою проводите межу.
Але, пробачте, мила панно...

М а р и н а

Хіба не правду я кажу?
Нема панів,
Немає зиску;
Були пани,
Та їх воли...

Між іншим, днями за приписку
В сусідів голову зняли.

С м і т

Я запису. Жорстока страта,
І це --- у вас, в СРСР?!

М а р и н а

Та він — живий, пасе телята
І не приписує тепер.

С м і т

Без голови і сам собою?
В житті такого не бува.

М а р и н а

Не голова, а з головою,
Без голови, а голова.

С м і т

То це — сенсація з сенсацій!

М а р и н а

Сенсацій, містер, тут нема —
У нас в пошані люди праці,
І рук, і творчого ума.

Отож хотілося б сьогодні
Нам з вами чесно торгувать.
Який товар продать ви згодні?

С м і т

А ви?

М а р и н а

Алмази можем дать.

С м і т

О-о, самоцвіти і алмази!
В полоні їх моя душа...

М а р и н а

Звичайно, не ракетні бази,
Якими землю обкладають США.

С м і т

Вони лише... для оборони.
Добробут в нас
Росте весь час.

М а р и н а

А безробітних чом мільйони?
А забастовки чом у вас?
Не прикрашайте, містер, зовні
Трущоб нью-йоркських темну суть,
Воли мовчать, як ясла повні,
А в вас чому воли ревуть?
А візьмемо ще й інші факти.
Хоча б і отакий момент,—
Чому озброєння верма́хту
Дає ваш... мудрий президент?

С м і т

Та він не буде воювати.

М а р и н а

Авжеж. Є люди для війни.
Проте дозвольте нагадати
Повчальні факти давнини.

С м і т

Я запишу, якщо цікаві,
Можливо, знать нам їх пора.

М а р и н а

Вони послужать мирній справі,
Для дружби, згоди і добра;
Орда Батия окаянна
Тягла на Русь кривавий слід,
Та наші прадіди до хана
Теж не затримали візит.
До цього ще додати варто,
Як Бонапарт підносив ніж
І як слідами Бонапарта
Прийшла Росія у Париж.
Тікав і Фрідріх дурнуватий,
А потім Гітлер — навздогін,
І в кроки нашого солдата
Вслухавсь повержений Берлін.

С м і т

(аплодує)

О, це історії уроки
Із давнини, з минулих літ.

М а р и н а

Уроки виключно жорстокі,
І їх повторювать не слід.
Не треба людям воювати.
Нехай всесвітні ковалі
В металобрухт звезуть гармати
І зварять їх в однім котлі,—
«І буде син,
І буде мати,
І будуть люди на землі!»
Сконають дурні-душогуби,
А з ними злидні і ярмо...

С м і т

За самоцвіти і алмази
Ми продаємо все й завжди.

М а р и н а

До речі, є у нас три бази,
І всі далеко від води.

С м і т

Три бази? Це уже багато!
А скільки там гармат, солдат?

М а р и н а

На першій... сірі каченята,
На другій... хмара гусенят.

С м і т

Гусята потім. Треба зразу
Розкрить Кур-ча-то-ва секрет.

І на яку військову базу
Звезли горюче для ракет?

М а р и н а

Ого! Чого вам закортіло?
Підриць, підпорпать корінь наш?
Та я тебе, нечиста сило,
Сама візьму на абордаж!
Це ти писав про нас в газету
Жахливий наклеп, й не один.
Та я тобі таку ракету
Знайду отут, собачий син,
Що пам'ятатимеш довіку,
Цю асамблею, лоботряс!

Ні бе,
Ні ме,
Ні ку-ку-рі-ку,
А теж вкусити хочеш нас!

(Ханає Сміта за сорочку і так його трясе, що у нього падають всі три фотоапарати).

Оце щоб в наш город не лазив!

С м і т

Ой, ой! У мене ж діабет!

М а р и н а

А це тобі — військові бази!
А це — букет із трьох ракет!

(Тиче дулю).

Гуд бай!

На повні закаблуки

Через полин

Бери розгін!..

Тьху! Треба добре вимить руки,

Бо ще, гляди, скажений він.

(Бере двома пальцями всі фотоапарати і виносить їх за куліси).

Чути, як тьохкає соловей і кує зозуля.

З а в і с а

ЛИСТ РЕПІНСЬКИХ ЗАПОРОЖЦІВ
ДО КАНЦЛЕРА АДЕНАУЕРА

ІНТЕРМЕДІЯ

На сцені у важкій золотій рамі велика картина Репіна «Запорожці». Але це не справжня картина, вона складається з козаків-артистів, абсолютно схожих з оригіналами. З'являється лектор з палицею-указкою.

Лектор:

— Шановні друзі!

Ця картина

По композиції єдина...

Така ж вона й по колориту,

Являє сцену знамениту:

Як у сімнадцятім сторіччі

Українські лицарі на Січі

Писали ноту

(Непогану!)

В Стамбул, турецькому султану.

Тоді кортіло Мухаммеду.

Мать на дурницю діжку меду,

А Січ на тее домагання...

Прислала з перчиком вітання.

Султан казився і грозився,

Та Січ займати не рішився.

Бо наш козак завжди луцпарив

Орду турецьких яничарів.

Ходив на враже море й сушу,

Трусив султана, наче грушу.

Народ в піснях розповідає,

Що...

(Один козак на картині скривився).

Лектор:

Що-о таке?!

Козак моргає!

Чи це насправді,

Чи верзеться?!

Моя душа, як хвіст трясеться!

Щоб заспокоїть власну душу,

Я... на хвилинку вийти мушу.

(Козак на картині чхає. Лектора пересмикнуло, і він, кинувши палицю-указку, панічно тікає).

Запорожець:

— Ап-чхи!!!

Щось в носі закрутило.

Запорожці:

— Тю! Розбудив, нечиста сила!

А хто йому дозволив чхати?

Гагахнув, ніби із гармати

Турецькі нехристи-поганці...

Тепер налиј усім по склянці

І не розсолу, а горілки,

Бо ми ж усі одної спілки.

Одну становимо паланку...

Хильнем!

І знов...

Заснем до ранку.

— Та я і сам куняв би досі,

Так засвербіло щось у носі.

— Це крутить хрін

Або часник.

— До часнику я, хлопці, звик.

У нас в пошані ця рослина.

Тут інша, бісова причина...
— Яка причина?
— Заковика:
Світ баламутить вража пика;
Не в нас,
Не в хаті на ослоні...
— А де ж?
— В анахтемському Бонні!
Сидить там клятий супостат —
Самому чорту брат і сват!
— А що воно таке за птиця?
— Стара, трухлява печериця.
Війну роздмухати береться
І... Аденауером зветься.
— А з ким він хоче воювати?
— З твоїм онуком, рідний брате.
— З отим, що гітлерівським гадам
Дав прикурить під Сталінградом?
— Це він гасив страшні заграви.
Звільняв народи і держави —
Європу, бомбами розриту,
І мир приніс усьому світу.
Коли ж вернувся він додому,
То не поскаржився на втому.
Засіяв поле неозоре,
Побудував Каховське море,
Пустив заводи повним ходом...
І от
Під ясным небозводом
Збирає чудо-урожаї
І в космос горлиці пускає!
— Розумна справа!
— Добра справа!
— За це йому хвала!
І сла-ва!!!

— Проте,
Пани і всякі гери —
Міліардери-ненажери
Із Уолл-стріга,
З-за Ламанша
Вермахт готують для реванша.
Пан Аденауер із ними
Стріляє... поки... холостими.
Заліз, немов Рябко у будку,
І... верещить в ракетну дудку.
— Нащадок Гітлера й Вільгельма!
— Та ще й хреста цілує, шельма!
— Та що ж нам з іродом робити?
Спитай хорунжого Микити.
Микита наш — простого роду,
Він мир несе всьому народу,
За правду бореться велику,
І знає кожну заковику..
— Дай відпочити чоловіку!..
Ми турбують його облищим,
Самі до канцлера напишем:
— Гуртом?
— Авжеж.
Складемо старанно,
Як до турецького султана..
Давай,
Сідай,
Нечай Данило!
Бери папір,
Бери чорнило...
— А як, навалом чи по плану
Писати пану-басурману?
— Ми не оонські дипломати,
Нам личить просто розмовляти.
Як нас козацька Січ навчила...

- Пиши!
- Креси, Нечай Данило!

«Тевтонський пень!
Свиня неси́та!
Лакей, попихач Уолл-стріта!
Прусацька миршава маруда,
З дипломом докторським, Іуда,
Душитель Гамбурга і Рура!
І взагалі,
Собача шкура!..
Про тебе дещо ми чували
Й листа оцього написали.
Ти що ж?
Від власної персони
Переглядять рішив кордони?
Та ще й вивчаєш
(Не для жарту!)
Чужих земель військову карту?..
А ти згадай криваве дишло,
Яке фашистам
Боком вийшло!
Яке хребет їм перебило —
Направо — хвіст,
Наліво — рило!
Невже забув?
Не пам'ятаєш?
А може, все ж таки згадаєш?
Як ваші обер-генерали
«Капут» кричали і тікали.
Як гнало їх радянське військо
З Дніпра,
З Орла,
З Новоросійська!

Як фюрер ваш
В кінці дороги
Прийняв пилюлю й витяг ноги.
Невже тобі науки мало?
Що з воза впало,
Те пропало!
Пропало!
Зникло!
Не вернеться!
А НДР, диви, сміється!
Цвіте новим життям тепер
Нова держава — НДР.
Якщо про це не знав ти досі,
То зарубай собі на носі!»
— Виходить, хлопці, красномовно,
Але... Чи все у нас тактовно?
— Цілком достойно басурмана.
Хай трісне шкура барабанна!
Козацька тактика уміла.
Давай,
Валяй, Нечай Данило,
На повну ручку і чорнило!

«Іще послухай, довгов'язий!
Не виставляй гадючі бази.
Не посилай на Схід погрози,
Там не твої пасуться кози.
Квітує там не панське жито,
Не Оберлендера-бандита!
Тому не злися,
Не казися,
І залякать нас не берися.
Ми не лякливого десятка,
За нас — і час, і правда-матка,
Є в нас міцна, народна хватка.

Коли ж не віриш нам ні трохи,
Нехай тебе шпигають блохи!
Щоб ти від ранку і до ранку
Мав... персональну прочуханку!
Нехай тебе
І пана Круппа
Чортяки смикають за пупа!
Хай сатана на вашім пузі
Малай пече із кукурудзи!
Якщо ж піднімеш ти ломаку,
Ми перетremo погань всяку.
І поцілуй ти нас...
Дурило,
Туди, де сонце не світило!
Оце і все в листі до тебе,
Наш гострий місяць в яснім небі.
На нім червоний вимпел миру!
А рік віщує дружбу щиру.
Число загублено в намулі,
А замість підпису —
Три дулі!
Листа писали запорожці,
Хоробрі хлопці-переможці!»

1960

БУВАЛЬЩИНИ І КАЗКИ З ДІДУСЕВОЇ В'ЯЗКИ

В СНИГОВИЦЮ

Що вам розказати,
Діти мої милі,
Чи про білий парус
На високій хвилі,

Чи про чудо-юдо
В морі під водою,
Чи про гай-діброву
З бабою-ягою?

Може, розказати
Про події давні,
Як спускався Байда
В чорноморські плавні?

Як горів Очаків
І в неділю рано
Скинув Байда з кручі
Вражого султана?

Ходить ще в народі
Стародавня казка
Про лихого пана
І Сашка-підпаска;

Про жорстоку Кривду
І квітучу гілку,
Бузинову гілку,
Сховану в сопілку...

Як отого хлопця
Гайдуки ловили,
Як за ним вставали
Степові могили.

Як урятувався
Він за перелазом...
Все вам розповім я
Тільки іншим разом.

Бо сьогодні, діти,
Маю я нагоду
Розказать вам справжню
І смішну пригоду.

Та чи всі зібрались
До моєї хати?
Всі.
Тоді вже й можна
Казку починати.

*

Як в степу крутилась
Біла сніговиця,
Вийшла в чисте поле
Капосна лисиця.

Вийшла на дорогу,
Підвелася дибки:
«Де б мені дістати
На сніданок рибки?»

Та щоб мати рибку,
Хоч би й невеличку,
Треба лізти в во́ду,
У холодну річку...

Потім доведеться
Бігти по морозу
Навпрошки від кручі
Аж до верболозу...

Бігти по морозу,
Сніговим заносам? —
Капосна лисиця
Покрутила носом.

Та невже ж сьогодні
Й поживитись ніде?!»
Коли раптом чує:
Щось рипить і їде.

«Може, це рибалка
Із села Розмаї,
У якого жінка
Добрі кури має?»

Придивилась краще:
«Єй-бо, дід Микита!
Волохата шапка,
Ще й дірява свита...»

Холод пробирає
Діда у свитині,
Й мерехтить на вусах
Іскорками іній...

— Та зате у санях
Карасі хороші,—
Буде бабі юшка,
Будуть бабі гроші!

А за тії гроші
Чоботи й спідниця...—
«Це ще ми побачим»,—
Думає лисиця.

Глянула наліво,
Зиркнула направо —
Й поперек дороги
Витяглась лукава.

Ані пари з рота,
Ані кліпне оком,
Нібито і справді
Здохла ненароком.

А Микита їде,
Їде, поганяє:
— Гайда, воронькі,
Гайда, підпряжная!

Бач, яка негода,
Клята завірюха
Лізе тобі в очі,
Затуляє вуха.

Стрімголов несеться
З лугу, з оболоні...—
Раптом захропіли
Й зупинились коні.

Дивиться Микита:
Щось незрозуміло,
Чи воно — лисиця,
Чи нечиста сила?

Зовсім нерухоме,
Не пищить, не свище...
Підійшов рибалка
До лисиці ближче.

— Ти диви!..
Для жінки —
Комір непоганий! —
Взяв за хвіст лисицю
Та й поклав у сани.

— Ну, поїдем далі
По сніжку-пороші,
Буде бабі радість,
Будуть бабі гроші!

А мені наливка,
Сало й паляниця...
— Це ми ще побачим! —
Хмикнула лисиця.—

Я б сама те сало
З апетитом з'їла...—
Тут уже лисиця
Очі розтулила.

Заметіль ще дужче
В полі за горою
Сіе-посіває
Білою крупою.

Дідові у спину
Дме несамовито...
— Ач, як розходилась! --
Лається Микита.

— Добре, що на річку
Їздив не дарма я...
Гайда, вороненькі!
Гайда, підпряжня!

Дід Микита їде,
Коні поганяє,
А в задку лисиця
Рибку викидає.

Скоро тої рибки
Наче й не бувало,
І сама лисиця
Пропадом пропала.

Та невже пропала
За кущами в лузі?
Почекайте трохи,
Почекайте, друзі.

Он сади і хати.
Видно під горою,
Й хлопчаки худобу
Гонять з водопою.

Ось уже й тополя
На краю болота,
І сердита баба
Вийшла за ворота:

— Де це ти так довго,
Діду, забарився?
Вдосвіта про тебе
Сон мені приснився.

Нібито у полі
Я тебе шукала
І хвостом лисичим
Сльози витирала.

Зазираюла в сани
І спитала строго:
— Що ж це ти додому
Не привіз нічого?

— Як же так «нічого»?! —
Каже дід Микита,—
Карасі у снях,
Ще й лисиця вбита!

Оглянувсь рибалка —
Й моторошно стало:
— Чи ти знаєш, бабо,
Все лисиця вкрала?

— Та яка лисиця?
— Та ота, котора
Курку зозулясту
З'їла позавчора!

Іхав я на снях
З лугу, з оболоні...—
Охнула тут баба
Й сплеснула в долоні,

Стала біля тину
Й мало що не плаче:
— Та куди ж дивився
Ти, старий козаче?

— Звісно, на дорогу...—
Дід промимрив тихо.—
А воно іззаду
Причепилось лихо...

Тільки не хвилюйся,
Заспокойся, мила,—
Ну пропала риба...
Скільки того діла?!

Кинь журбу та й годі,
Під лиху годину.
Може, ту лисицю
Я іще зустріну...

Вже тоді для неї
Буде справжня втіха! —
Сів Микита в сани
Та й назад поїхав.

Повезло Микиті
Вдруге, як і вперше,
Карасів налізло
Майже повні верші.

Плещуться,
Тріпочуть,
Жваві та хороші,
Вибрав їх рибалка
Й висипав у кошик.

Потім чистим снігом
Довго тер долоні,
Крякнув, сів у сани,
Та й гукнув на коні.

Іде дід Микита —
Веселаський з виду,
Та чомусь у санях
Не сидиться діду.

Він з-під шапки пильно
Поле оглядає,
А воно — в заметах,
Тихе і безкрає.

Наче все заснуло
Після сніговиці.
Хоч би десь мисливець
Гахнув із рушниці.

Хоч би в небо знявся
Дим на видноколі...
Тільки білі іскри
Блимають у полі.

Тільки білі іскри
Й небеса бездонні...
Раптом захропіли
Й зупинились коні.

Дивиться Микита:
Що воно за чудо?
Прямо на дорозі
Вивернулась груда!

Та чому це груда
Має тут з'явиться?
Придивився добре,
А воно — лисиця.

Ані пари з рота,
Ані кліпне оком,
Нібито, сердешна,
Здохла ненароком.

— Щось воно не тее...—
Дід насупив брови.
Й витягнув з-під себе
Пужално тернове.

На лиці майнула
Посмішка сердита...
— А можливо, й тее!..—
Каже дід Микита.—

Видно, доконала
Пройду завірюха...—
Та й узяв лисицю
За обидва вуха.

Намотав на руку
Хвіст її пухнастий
І тоді вже каже:
— Ну, кумасю,
Здрастуй!

Що це ти куняєш,
Наче ночі мало?
Розказала б краще,
Як ти рибу вкрала!

Може, ти для мене
Й потанцюєш трохи,
Як почну я з тебе
Вибивати блохи?!

Та не тільки блохи,
А й повадки хитрі...—
Пужално тернове
Свиснуло в повітрі.

Пужално тернове
Це тобі не цяця.
Кавкнула лисиця
І давай пручаться.

А старий шмагає,
Наче ріже скибу:
— Це тобі за курку!..
Це тобі за рибу!..

А оце за півня,
Що торік украла!..
Як же моя баба
Гірко горювала...

Скільки того півня
Згадувала Ганна..
Ах ти ж, проклятуща!
Ах ти, окаянна!!

Я тебе, хапуго,
Ще не так притисну...—
Та якраз на цьому
Хвіст в лисиці тріснув.

— Тьху! —
Сказав Микита,—
Знов мені невдача!
Ач як по заметах
Скільки духу скаче.

Хоч би зупинилась
Чи то обернулась,—
Догадалась, видно,
Як хвоста позбулась.

Ще, гляди, в канаві
Скрутить собі шию...
Повернись, кумасю,
Я хвоста пришию!

Го-го-го!
Чи чуєш?
Га-га-га! —
Та де там!
Мов стріла, лисиця
Зникла за заметом.

Взяв хвоста Микита
Й витіпав старанно:
— Повезу додому:
Хай побачить Ганна!

Може, він в хазяйстві
Бабі пригодиться,
Порошню змітати
З припічка, з полиці.

З припічка, з полиці,
З скрині на ослоні...—

Сів старий у сани
Та й гукнув на коні.

— Гайда, вороненькі,
По сніжку-пороші,
Є у нас і рибка,
І пісні хороші!

«Ой не шуми, луже,
Зелений байраче...»
Та цікаво глянуть,
Де лисиця скаче?

Але все укрило
Млою сніговою,
Й незабаром сани
Зникли за горою...

А в той час
У лісі
На сосні високій,
Затріщали хором
Голосні сороки:

— Чи ви чули?
Гляньте!
— Скре-ке-ке,
Дивіться!
Ходить по діброві
Без хвоста лисиця!

— Все оцупком крутить!
— Непрстойно просто!
— То була — красуня,
А тепер — безхвоста!..

— Кажуть, що сьогодні
Дід Микита зранку
Влаштував кумасі
Добру прочуханку!

Угощав лисичку,
Частував сестричку,
Щоб забула звичку
Жити на дурничку.

Як же буде далі
Жити пройда куца? —
І ведмідь регоче,
І зайці сміються.

Та не то сміються —
Покотом лягають,
Скільки того сміху —
Ні кінця,
Ні краю.

— Почекайте, друзі,
Галас ні до чого,—
Обіззався ворон
З дуба вікового.—
Що хвоста немає —
Не таке вже лихо,—
Можна причепити
З очерету віхоть!

Та не в цьому справа
І не в цьому сила,
Кррра-ще б ти, кра-су-не,
Крра-сти не ходила!

Пам'ятай, що кажуть
Працьовиті люди:
Хто живе нечесно,
Горе тому буде!

От і все.
На згадку
Вам весела казка,
А мені?
Будь ласка,
Хоч бубликів в'язка.

ІВАНОВІ КАВУНИ

*Присвячую моїй старенькій
матері С. Г. Гуцан-Іванович*

I

Біля моря,
Край затоки,
Де вкривали степ широкий
Ковила,
Буркун,
Катран,
Жив давно дідусь Іван.

Не було у того діда
Ані брата,
Ні сусіда,
Тільки степ,
Куди не кинь,
Та солом'яний курінь.

Правда,
Мав Іван дружину —
Хвору бабу Василину.
Мав іще козу руду
Та із ясна дуду.
Як, бувало, дід заграє,
Степ навколо завмирає.
Не шелесне море трав...
Так старий чудово грав!
Та дуда
Не часто грала,
Бо в степу дозвілля мало:
Роботящий дід Іван
Щовесни садив баштан.

Прикладаючи уміння
До землі
І до насіння,
По-хазяйському,
Як слід,
Працював невтомний дід.

І росли
На тім баштані
Теплим сонцем осіянні
Подарунки цілини —
Кращі в світі кавуни.

Хто хоч раз, було, одвіда
На баштані того діда,
Припадав до кавунів,
Вихваляв
І знову їв.
Через те
Я не беруся

Описать того дідуся.
До пуття
І до ладу...
Краще приклад наведу.

Якось влітку
До баштана
Біс приніс одного пана.
На баштан поглянув пан
І велів спинить ридван.
Був той пан товстіший діжки,
И підійшов до діда пішки:
— Хочу,— каже,— кавуна,
Заплачу за все сповна.

А Іван йому ласкаво:
— Торгувать — не наша справа;
Ось тобі
Козацький ніж —
Вибирай,
Сідай
І їж.

В гаманець сховавши гроші,
Вибрав пан
Кавун хороший,
Нахилився, щоб узять,
І...
Не зміг його піднять.

— Ого-го! — сказав вельможа,—
Я піднять його не можу,
Але жаль кавун лишить...—
І почав його котить.
Пан сопе

І ледве дише.
Умостив кавун зручніше
І, неначе сатана,
Сам припав до кавуна.
Уминає,
Примовляє:
— Матір божа пресвятая!
Скільки я на світі жив,
А такого
Ще не їв.

Але що там матір божа!
Тільки з'їв кавун вельможа,
Так роздувсь його живіт,
Що злякався навіть дід.
— Що таке?! — Іван питає.
Пана зовсім розпирає —
Вже тріщить на нім очкур...
Раптом
Грякнуло — гур-гур!!!

Так рвонуло,
Як з гармати,
Аж луна пішла гасати
По яругах,
По ланах,
І зігнув старого жах.

Дід упав
І встать не може.
Але де подівсь вельможа?
Розірвавсь на клапті пан,
Залишивсь
Один жупан.
Так тобі і треба, враже!

Але...
Що урядник скаже?
Візьме діда, бузувір,
Та й потягне у Сибір.

II

Сів старий і зажурився...
А тим часом
День скінчився.
В терниках заплакав сич,
Засвітила зорі ніч.

Ніч,
Люблю твій присмерк синій
На привільній Україні,
Коли вся природа спить,
Лиш на греблі
Млин шумить.

Коли соняшники в полі,
Розкриваючи поволі
Золотий,
Медовий цвіт,
Повертаються на схід.
Повертаються зненацька,
Наче армія козацька,
Що прийшла з війни на Січ...
Соловейко,
Верби,
Ніч.

В ніч оту
Іван горбатий
Покректав

І став куняти.
Спав не спав,
А так — дрімав,
Потім голову підняв.

І привиділось Івану:
Щось полізло по баштану
Прямо з гудини в полин...
Й спалахнув кавун один.

— Що ж це, справді, означає? —
Сам себе Іван питає.—
Хоч би місяць вийшов з хмар...
А кавун горить, як жар.

Може, в небі вража сила
Цей кавун кудись котила
І жбурнула з висоти?
Треба ближче підійти.

Взяв баштанник з переляку
Неабияку ломаку —
Саме ту, що замашна,
Та й пішов до кавуна.

Подивився
Зверху, збоку:
Чудо вигналось нівроку!
Дід його торкнув у бік,
А кавун від нього — скік!

— Підожди! — баштанник каже.—
Дай тебе пощупать, враже.
Чи достиг,
Чи не достиг? —
А кавун ще далі — плиг!

Підстрибнув
І покотився...
Дід вже бігти заморився.
Вже не чує власних ніг,
А кавун?
Все плиг
Та й плиг!

Поки обрій не зайнявся,
По степу Іван ганявся.
Та, нарешті,
Між кущів
Диво дивнее зловив.

З переляку дід трясеться,
А кавун?
Тріщить
І рветься.
Норовить втекти кавун...
І сказав старий горбун:

— Підожди, собачий сину!
Не пручайся,
Лізь в торбину! —
...І уже у сяйві дня
Дід вернувся
До куреня.
Жар-кавун дістав з торбини
Та й гукнув до Василини:
— Кинь, стара, збирати хмиз,
Глянь, що я тобі приніс!

Причвалала баба хвора,
Подивилась
І говорить:

— Бігав ти недаром ніч,
Цей кавун —
Чудова річ!

Він,
Як сонце, променистий...
Дай мені... шматочок з'їсти,
Може, видужаю я...
Решта скибок вся твоя.

А Іван на тее слово:
— Будь, голубонько, здорова,
Іж хоч десять кавунів,
Я ж
Для тебе їх садив.
Та лиш баба
Скибку з'їла,
Розцвіла,
Помолоділа,
На вустах — рожевий цвіт...
— Що це значить? — крикнув дід.—
Глянь на себе, Васирино,
Ти розквітла, мов калина,
Як в далекий
Давній рік! —
Дід аж висунув язик.

— Ну, старий,— сказала дівка,
Славна дівка-чорнобривка,—
Грай веснянку на дуду,
Танцювати я піду.

А Іван стоїть в печалі:
— Як ми будем жити далі?
Я — старий,

Ти — молода...
Ой ти ж горе,
Ще й біда!
— Не біда,— красуня каже,—
Нас любов ще дужче зв'яже...
Ти сідай,
Кавун кінчай,
А насіння заховай.

Взявся дід
Кавун вминати,
Й швидко горб почав зникати,
Появивсь русявий чуб,
Став Іван міцний, як дуб.

— От яка чудова зміна,—
Усміхнулась Василина,—
Ти не той,
І я не та —
Молоді прийшли літа!

Праця юних окрилила...
Та дізналась темна сила,
Що зійшла для них зоря...
І помчала до царя.

III

То не жайворонок зранку
Заспівав свою веснянку.
То
Заграв юнак Іван,
Аж завмер увесь баштан.

І пішла,
Пішла невпинно

Танцювати Василина,
Тільки виляски летять
Через річку,
Через гать.

— Підсипай, Іване, жару!
Я ще не так ударю!
Ой ти, ластівко-дуда,
Що нам горе,
Ще й біда!

Та біду
Не треба звати,—
Йде сама вона до хати.
Подивіться за курінь,
Звідкіля це
Чорна тінь?

Звідкіля вона взялася,
Чорним змієм простяглася
На баштані
З краю в край,
А за нею —
Поліцай.

Поліцай махнув рукою:
— Становись переді мною!
Височайший є указ:
До царя приставить вас.

— А яка тому причина,—
Запитала Василина,—
Що за гори,
За моря,
Треба дибать до царя?

— В Петербург,
А не за море,—
Поліцай обом говорить,—
Цар бажає,
Щоб Іван
Для панів
Садив баштан.

Щоб набралось панство сили,
Щоб вельможі молоділи.
А іще:
Велять пани
Закувать вас
В кайдани.

— Кайдани? —
Іван аж скочив.—
Це для рук моїх робочих?
Не діждуться вороги,
Щоб носив я ланцюги!

Я тебе провчу, прибуду,
І служити панам не буду!
Ні царю,
Ані панам
Я насіння не віддам!
Хай повидихнуть магнати,
...Треба, жінко, нам... тікати,
Бо, гляди, ще доженуть...—
Став Іван
Збиратись в путь.

Взяв козу,
Дуду,
Торбину,

Взяв дружину Василицю,
Запалив курінь, курай
Та й подався
На Дунай.

*

Десь у скелях,
За лиманом,
Глечик, схований Іваном,
У якому він зарив
Зерна дивних кавунів.

Вже пройшло багато років,
Вже звільнився степ широкий,
Від загарбників-панів...

Ген,
В степу лунає спів!
То зібралися юннати
Чудо-зерна відшукати.

В добру путь!
Щасливу путь!
Хай насіння те
Знайдуть!

Побажаймо ж дітям вдачі.
Батьківщина їм віддячить,
Коли виведуть вони
Чудодійні кавуни!

КОПАНІВСЬКИЙ ГЛЕК

Є ще люди,
Що ї не ляжуть спать,
Якщо їм
Нема чого збрехать.
А мені
Не до душі брехня.
Правда — краще сонячного дня.

І

Якось,
Років тому... з п'ятдесят,
Об'явився в Копанях Кіндрат;
Мовчазний,
Кремезний,
Чорнобров,
Хлопець, як-то кажуть,
Будь здоров.

Що його
І звідки привело
В степове, закинута село?
Де до того він раніш блукав,
На селі тоді ніхто не знав.
Прийняла його одна вдова,
Й прізвисько дали йому
С о в а.
А чому Сова?
У тому й річ,
Що, як тільки наступала ніч,
В полі копанівському Кіндрат
Все шукав
Якийсь великий клад.

Люди гомоніли:
— Ну й дивак!
Перепорпав не один байрак,
А в порожній торбі —
Ні гроша.
Пропаде Кіндратова душа!
— Краще йшов би
Ковилу косить.
— Чи гуртом тягнуть рибальську сіть,
Чи на млин,
А чи до пана в сад...
Та не слухав тих людей Кіндрат.
Вже на що
Хазяйчина дочка,
Галя кароока і гнучка,
Хоч і люба парубку була,
Вплинути на нього не могла.
— Ти не квапся,— говорив Кіндрат,—
Головне — знайти,
Здобути клад.
Я про нього мрію кожну мить.
Кожну мить
Душа моя горить!
В мареннях,
В пекельному вогні
Золото ввижається мені.
Як знайду я скарби —
Край нужді.
Ох, і заживемо ж ми тоді!
Ми влаштуємо
Для себе рай...
Тільки ти мені не заважай.

Хмурилось у дівчини чоло.
— Вийде з цього

Не добро, а зло...—
Парубок то гримав,
То мовчав.
Брав лопату
І в п'їтьмі зникав.

Так проходили,
Минали дні.
Десь лунали жарти і пісні,
Але їх не помічав Кіндрат —
Полонив його
Зловісний клад.

II

Якось...
Точно хочу вам сказать:
Місячної ночі,
В сіножать,
Натрудивши руки й поперек,
Викопав Кіндрат
Щербатий глек.

Був той глек
Привабливий на вид,—
Мов зелене листя, малахіт.
До грудей Кіндрат його притис,
Озирнувся —
І в село поніс.
А тоді
До нашого села
Стежка луговиною вела;
Кілометрів... так, щоб не збрехать,
Може, три,
А може, й повних п'ять.

...Йде Кіндрат.
І раптом приверзлось,
Що в пільмі
За ним слідкує хтось,
Крадькома повзе у бур'янах...
Охопив Кіндрата лютий страх.
Бігти!
Але глек такий тяжкий,
Та ще й ноги плутає пирій.
А тим часом
З прірви, з терника,
Щось як зарегоче
І гука:
— Гей, козаче!
Повернись назад.
Поклади в глибоку яму клад.
Глек не твій,
Покинь його, покинь!
— Згинь, як тіль!
Анафема!
Аміль!
...За бугром
Рогатий місяць зник.
Обступив Кіндрата чагарник.
Ні назад пройти,
Ані вперед...
Щось рвонуло з голови кашкет.
Ухопило хлопця
За рукав,
Аж рукав чумарки затріщав.
Потім чобота стягло з ноги...
Лягнули над вухом батоги,
Вихор закрутився навкруги.
І шумить, гарчить,
Питає він:

— Що-о! Заплутався, собачий син?!
Ти давно чуже добро шукав,
І нарешті я тебе піймав!
— Господи!
Спаси й допоможи!
Не видать ні стежки, ні межі.
Пропаде козацька голова!..—
І на землю
Поваливсь Сова.

Скільки він без пам'яті лежав?
Парубок не знав,
Не пам'ятав...
Місяць сіяв срібло на лани.
Голосно сюрчали цвіркуни.
Спало,
Снило
Степове село.
Начебто нічого й не було.
Лиш як взявся білим цвітом схід,
Як благословлялося на світ,
До світлиці
Через поле й сад
Ледь придибав
Змучений Кіндрат.
Двері зачинив на добрий гак,
Вийняв глечик з-під поли юнак,
Похитнувся,
Біля столу сів
Та й на руки голову схилив.
І тоді
В передранковій млі
Заспівали півні на селі.

III

Спить Кіндрат
А чи дрімає так...
Раптом
Заскрипів на дверях гак.
Парубок здригнувся і поблід:
Увійшов до хати
Білий дід.
На Кіндрата глянув
І сказав:
— Нащо, друже, ти біду шукав?
Нащо глек оцей
Сюди приніс?
В ньому — кров людей
І море сліз.
В ньому —
Клята, золота змія.
Золота змія — то смерть твоя!
Може, все це
Я кажу дарма?
Може, в тебе
Совісті нема?
Чи душі,
А це — одне і теж ж...
Пропадеш, Кіндрате! Пропадеш!
Отже,
Глека ти не відкривай,
Занеси назад і закопай.
Закопай
І назавжди забудь
Небезпечну ту й невірну путь.

— Що-о?! — до діда кинувся Кіндрат.—
Ти прийшов,

Щоб виманити клад.
Хочеш обдурити юнака,
Та у мене — ще міцна рука.
Вистачить і сили! і ума!..—

Глянув...
А старого вже нема.
Зник,
Розтанув білим димом дід,
Як благословилося на світ.
— Еге-ге,— сказав собі Кіндрат,—
Видно, тут —
Не дріб'язковий клад.
Нюхом чує вража сатана,
Що лежить
У глекові казна!
Залякать хотів менс шахрай.
Напосівся:
Глек йому віддай!
А не знає,
Скільки всяких трав
Я на тих степах перетоптав.
Скільки я перегорнув землі
І які у мене мозолі!
...Глек відкрив
І ошалів Кіндрат:
Там на дні
Лежав один дукат.

IV

Як же так?
Яка то сила зла
Так жорстоко хлопця підвела?
Не жалів себе ніколи він,

І за це,—
Лише дукат один?

Та на світі
Й не таке бува.
Золоту монету взяв Сова.
У вікно жбурнуть її хотів,
Але жадність
Подолала гнів.
Плюнув парубок
На власну тіль.
Коли чує:
В глечики дзінь, дзінь!

— Що таке? — прошепотів Кіндрат.
Глянув,
А на дні новий дукат.
На дубовий стіл його поклав,
Раптом
Знову глек задзеленчав...
Так приємно мідь не задзвенить!
Аж Кіндрат
У захваті тремтить.

— Ти диви!
Який простий секрет:
Можна з глека натрусить монет!
Натрусити чималий клумак.
Став дукати витягати юнак.
Він тягає,
А вони... бринять.
Ах, яка Кіндрату благодать!

...За вікном —
Зелена далечинь,
А у хаті — дзінь!

І знову — дзінь!
За вікном —
Рясний, червоний мак,
А у хаті — бряк!
І знову — бряк!
За вікном —
Залитий сонцем сад,
А у хаті
Вже сопе Кіндрат.
І не може він себе спинить...
Золото дзвенить і мерехтить!
В ньому сила люта, не мала...
Тихо Галя в хату увійшла:
— Як ти, любий голубе, поблід!
І не снідав ти,
А вже ж — обід.
Цілу ніч сиділа я сама...
Боже ж мій, грошей у тебе тьма!
А у нас,
У нашому селі
Голодують сироти малі.
Може б, зараз ти пішов до них,
Може б, чимось ти їм допоміг?
Зглянься на дітей,
На їхній плач,—
Ти ж тепер
На все село — багач!

На Галину визвіривсь Кіндрат:
— Я тим сиротам —
Ні брат,
Ні сват!
Хай ідуть... гриби збирати в гай.
Ти мені дітьми не заважай.
Відчепись від мене, відвернись!

Все само наладиться колись...
А до того —
Ні чужим, ні вам
Жодного дуката я не дам! —
З хати вивів дівчину юнак,
І на дверях знову
Клацнув гак.

V

Місяць проминув,
А потім — два.
Не виходив до людей Сова.
Здичавів, охляв
І занеміг...
Золото вже сипало до ніг,
Падало зі столу, як вода,
А Кіндрат все в глечик загляда.
Заглядає і шепоче він:
— Ще дукатик витягну один!
Ще монету в купочку одну!

Потім кину,
Ляжу і засну.
Так засну,
Як зроду ще не спав!
Тільки... гроші, щоб ніхто не вкрав.
Але то були пусті слова.
Зупинитися не міг Сова.
Мерехтіло золото в очах,
Поки хлопець зовсім не зачах.

Жовтим листям віяв листопад,
За столом
Сидів сумний Кіндрат —

Догорав, неначе смолоскип...
Раптом
Двері потихеньку — рип!
І спокійний, лагідний на вид,
Увійшов у хату
Білий дід.
Теплу руку на плече поклав,
Кашлянув, подумав
І спитав:
— Чом сидиш зажулений отут?
Чом з презирством дивишся на труд?
На красу і степу, і дібров,
І на щирю Галину любов?
Ти життя на золото зміняв
І себе в болото затоптав!
Отже, хлопче, цур йому і пек!
Бідним людям подаруй цей глек,—
Адже ти
На золоті гниєш...
Пропадеш!
Кін-дра-те, про-па-деш! —
Затрясла Кіндрата
Клята злість:
— Я тебе... уб'ю, проклятий гість!
Геть з очей!
Дияволова мразь! —
Раптом кров із горла полилась,
Руки хлопцю скорчило, звело,
Блиснув зір, немов холодне скло;
І в крові
Від голови до п'ят
На дукати поваливсь Кіндрат.
— Та-ак! — спокійно білий дід
сказав.—
Ти багатство мав,

Яке жадав,
Та не міг насититись, черв'як!
А воно,
Бач, обернулось як?

Гість Кіндрату в очі зазирнув
Та й рукою на мерця махнув.
Вийшов з хати,
Потім із воріт
І розтанув білим димом дід.

На подвір'я вибігла вдова:
— Людоньки!
Помер Кіндрат Сова!
Господи!
Який страшний кінець:
В хаті —
Купа золота і мрець!

Люди збіглись:
— Що воно і як?! —
Ломом відірвали ржавий гак.
В хату увійшов коваль Хома:
— Ніякого злота тут нема!
Тут — гадюки,
Жаби,
Слимаки
Смокчуть кров у парубка з руки!
Витягай небіжчика на двір,
Та скликайте весь хрещений мир!

В ту годину,
Пам'ятну й сумну,
Хтось поклав Кіндрата у труну,
Глека примостив йому в ногах

І... загнав у домовину цвях.
Три карбованці дали попу,
Й похорон відбувся на степу.

Дивувались потім Копані:
На степу,
Від шляху в стороні,
Де Кіндрат зотлів уже давно,
Гинуло посіяне зерно.
Там,
Немов на згадку чи на зло,
Доброго нічого не росло.
Ні овес,
Ні жито,
Ні горох,
А лише густий чортополох.

От і вся бувальщина страшна,
Та навіщо згадана вона?
Нащо я про все це розповів?
Нагадати декому хотів:
Хоч Кіндрат з могили не встає,
Та подібні ще на світі є,
Що життя міняють на дукат
І лишають після себе чад,
Як отой зажерливий Кіндрат.

БИЧОК-ГУБЕРНАТОР

I

Є в житті подій багато,
Є між них цікаві...
Жив диктатор-губернатор
В Катеринославі.
І такий він був маститий,
Ситий,
Гордовитий,
Що з вельможею не кожен
Міг поговорити.
А мужик хотів сказати
Про степи роздольні,
Що привласнили магнати
Всі лани і штольні.
Якщо вся земля і небо
Споконвіку — божі,
Чом платить аренду треба
Клятому вельможі?
Чом не день,
Не два,
Не три дні
Там, де ниви рідні,
Хлібороба геть обсіли
Проклятущі злидні?
Та слуга царя і бога
Сам про землю марив,
Хоч було землі у нього
Тисячі гектарів,
Він простих людей цурався,
Гнівався,
Гарикав,
Та ще звався-величався
Губернатор Биков!

В той же час,
У тій окрузі,
При широкім лузі
Жив з людьми у добрій згоді
Бідний дід Мефодій.

З нього пан за луг квітчастий
Вимагав готівку,
Тільки ж міг Мефодій пасти
Лиш одну корівку.
А корова та — здорова,
Вродою багата —
Привела бичка рудого
На зимові свята.
«Це для щастя і достатку»,—
Думав дід старечий
Й помостив сінця телятку
В хаті біля печі.
Прихилившись до одвірка,
Жартував Мефодій:
— У бичка на лобі зірка,
Вроді, з благородій!
Та, зростаючи поволі,
Буде бик рогатий
В чистім полі,
На роздоллі
Ниву обробляти.
Вродить жита золотого
Буйногрива нива,
Й мов за пазухою в бога,
Заживем щасливо!

Але мріять — марна справа.
Без надії мрії
Там, де панство і держава
В мужика на шиї.
Де обставини нестерпні,
Де народ жебрацький...
До Мефодія у серпні
Завітавдесяцький.
Завітав і каже строго:
— Хоч луги безкраї,
Випасать бичка рудого
Пан забороняє.
А у тебе ж того сіна —
Купка біля хати.
Так що муσιш неосдмінно
Ти бичка продати.
Відведи його у місто,
Може, куплять люди;
І тебе ніколи пристав
Смикати не буде.
...Що поробиш?
Воля пана —
Мужику турбота.
Дід бичка раненько-рано
Вивів за ворота.
Перед ним —
Схилили чола
Соняхи дебели,
І дзвенять,
Бринять довкола
Жайворонків трелі.
Далечінь...
Поля широкі,

Ген вітряк маячить...
Ледве чути діда кроки,
А за ним телячі.
Зліва —
Нива колосиста,
Битий шлях направо —
До ріки Дніпра,
До міста
Катеринослава.
Ось воно!
Попід горою
Місто в сизій хмарі,
Дід з бідною віковою
Став на тротуарі,
І нема кому сказати,
Що в душі обида...
Раптом тип якийсь пикатий
Запримітив діда.
Покрутився,
Придивився
Хитруватим оком
Й коло діда опинився,
Начеб ненароком.

Звівши палку-закарлюку,
Він спитав старого:
— Може, даш мені... в науку
Бузівка оцього?
Те, що він учитись хоче —
Свідчить перевірка:
У бичка — розумні очі,
Ще й на лобі зірка.

На покрову
(Не пізніше)

Бузівок хороший
Сам тобі листа напише,
Та ще й вишле гроші,
А на другий рік,
Тим паче,
Бик себе покаже:
Буде жить на власній дачі,
Їздить в екіпажі.
Отже, старче,
Думать годі,
Дай на щастя руку!..—
І пустив старий Мефодій
Бузівка в науку.
Ні адреси,
Ні завдатку
Він не взяв при тому,
Побажав добра телятку
Та й пішов додому.

III

Вже давно пройшла покрова,
Сніг мете густіше,
А від бузівка ні слова,
Бузівок не пише.
Свищать вихри голосисті,
Сумно кряче гава...
Ждать, пождать,
Немає вісті
З Катеринослава.
Вже й верба цвіте надворі,
Від бичка — ні звука...
Чи зазнався,
Чи захворів,
Чи важка наука?

Але хтось напевно знає,
В чому саме справа,
Що листа-письма немає
З Катеринослава?

Щоб розвіяти тривогу,
Дід Мефодій знову
Став збиратися в дорогу,
Налигав корову.
З двору стежечка рівненька
Між кущами в брості,
З двору йде рогата нснька
До бичка у гості.
Він підхопиться,
Зрадіє,
Як її побачить!..
Тихо поле зеленіє,
Ще й вітряк маячить.

Далечінь...
Весна в природі
Запашна,
Чудова...
Чимчикує дід Мефодій,
А за ним — корова.

Мимо панських економій
Йдуть вони в знемозі
По зеленій,
По знайомій,
Степовій дорозі.
Їдуть люди,
Їде пристав,
Скаче бричка брава
До ріки Дніпра,

До міста
Катеринослава.
Ось воно за течією,
За дніпровським плином!..
Дід з коровою своєю
Став під магазином.
Вже і сонце повертати
Почало з обіду...
Тут явився тип пикатий;
— Здрастуй,— каже,— діду!
Могорич клади на руку,
Будеш мені братом!
Твій бичок пройшов науку
З вищим атестатом.
Хоч було не легким все це,
Бузівок не хникав,
І тепер він гордо зветься
Губернатор Биков!
А чому тобі не пише,
Чом листів немає —
Губернатору видніше,
Він порядок знає.
І хоча у нього строга
Муштра-дисципліна,
Ти, старий, іди до нього,
Як своя людина.
Скажеш: «Випасла корова
Всю траву-пирійку».
Генерал обов'язково
Дасть якусь копійку.
Він тобі... в своїй господі
Явить милість божу...—
І пішов шукать Мефодій
Бикова-вельможу.
Та чи видасть пан сердитий

Поміч-нагороду?
Трудно жити
Без освіти
Бідному народу!

IV

В губернаторськiм палаці
Мальовничі зали...
Скільки тут людської праці
Делікатно вкрали!
Килими,
Кришталъ,
Картини,
Квітники,
Колони —
Для сановної людини,
Важної персони.
Ось виходить губернатор
В дорогій окрасі,
Жде його гостей багато
В кріслах на терасі.
Приготовились музики,
Кавалери,
Дами...
А навколо — сад великий,
Стража біля брами.
У солдата мідна каска
І ружжо на зводі.
— Пропусти мене, будь ласка,—
Каже дід Мефодій.—
Тут і я приклав немало
Доброго старання,
І тепер до... генерала
В мене є прохання.—

Вартовий уп'яв зіниці:
— Геть іди з дороги!
Бо як дам тобі по пиці,
То й не вдержать ноги!
Чи здурів ти з перепую?
Чи не знаєш, де ти?
Що з коровою рябою
Лізеш на банкети! —
Але дід уже завзято
Смиче вартового...
Раптом крикнув губернатор:
— Що там за тривога?!
Ка-ра-уль-ний!
Унтер Гнида,
Не точи баляси!
Пропусти старого діда
Ближче до тераси.
Він з губернії моєї
І, видать, не злодій...
По трояндовій алеї
Підійшов Мефодій.
Зняв старого капелюха,
Глянув на корову,
Потім лисину почухав
І почав розмову:
— Низько кланяюсь, панове!
Здрастуй, губернатор!
Носиш ти вбрання чудове
В будень
І на свято.
Недарма купці і судді,
Пастирі-святоші
Подають тобі на блюді
На приварок гроші.
А мені

Стає трудніше,
Мучуся в нестямі...
Чом же ти листів не пишеш
Ні мені,
Ні мамі?
Адже я один з тобою
Бідкався,
Возився,
Як зимою сніговою
Ти у нас родився.
І сінце тобі зелене
Я носив до хати.
Може, ти забув про мене,
То ось твоя мати.
Той же хвіст,
Ті самі роги —
Всі прикмети ваші;
Правда, вид у неї вбогий,
Бо немає паші.
Запаршивіла, та й годі!
Їсть одну половину...—
І показує Мефодій
На рябу корову.
А корова поглядає
На синка-вельможу
І при всіх
З куща зриває
Золотисту рожу.

Гості поруч генерала
Витягнули шиї.
— Ще такого не бувало
Чуда-чудасії! —
Засміялась чорноброва
Симпатична дама,—

Я й не знала, що корова —
Генеральська мама!
Може, ця родина мила
Піде з нами в танці?! —
Генерала аж струсило,
Наче в лихоманці.
— Ка-ра-уль-ний!
Унтер Гнида,
Чом роззявив рота?!
Прожени дурного діда
В спину!
За ворота!
Я тобі, старе ледащо,
Пропишу «лампаси»!
Свербиухов!
Роз-во-дя-щий,
Швидше до тераси!

Появилися солдати,
Мов чорти із ями,
Й стали діда видворяти,
Гупать кулаками.
Стусанів надавали,
От і вся розмова:
Так, що біг він три квартали,
А за ним — корова.
Потім вибрався за місто,
Зморений,
Побитий
Й там, де нива колосиста
Ліг перепочити.
Нило тіло,
Слабли руки —
Репані,
Робочі,

Від страшної кривди-муки
Закривались очі.
Десь курилася дорога,
Десь вітряк маячив...
Та ні доброго,
Ні злого
Дід уже не бачив.
...За годину після свари
Спав старий в безсиллі...
На далекі крутояри
Насувались білі хмари,
Сніжно-ніжно-білі
І співали в небозводі
Жайворонки проті:
«Не ходив би ти, Мефодій,
До вельмож у гості!»

V

Не ходити у палати
Ні к панам,
Ні к богу?
Де ж Мефодію шукати
Поміч-допомогу?
Де та сила,
Що з неволі
Трударя покличе?..
Раптом хтось озвався в полі:
«Здрастуй, чоловіче!
Чом куняєш,
Не збираєш
Буйні трави лугу?
Чом у плуг не запрягаєш
Бикова-злодюгу?
В нього шия в два обхвати,

Жилуваті ноги;
Тож примусь його орати
Вічні перелоги!..»

Але сон зв'язав старого.
Встати дід не може,
Тільки чує,
Що до нього
Підійшов прохожий.

Нахилився він і каже:
«Добродію милий,
Як тебе буржуї вражі
Гірко обдурили!
За такі діла недобрі
Хай згорять вельможі!» --
І показує на обрій
Чоловік прохожий.
Глянув дід:
На небокраї,
В ревищі і дзвоні
Грізне полум'я здіймає
Сполохи червоні.
Скачуть іскри через межі,
В'ються вихрі дико,
І.. тікає від пожежі
Губернатор Биков.
Так тікає,
Так брикає,
Що й назад не гляне,
А слідом за ним гасає
Віхоло багряне.
Засвистало,
Проскакало
Через довгі гони

І зірвало з генерала
Золоті погони.
Повалила пана злого
Блискавка сердита,
Й захитався біля нього
Колосочок жита.
Колосок сім'ї одної,
Попелясто-сивий
Залишився
Від старої
Для нової ниви.
І уже на видноколі
Зник останній вихор...
У спустошеному полі
Дід заплакав тихо.
Стало жаль старому діду
Сироту-природу;
Він такого краєвиду
Ще не бачив зроду:
Чорний попіл,
Поле голе,
Темні небозводи...
Та уже займають поле
Плуги-самоходи.
Йдуть шеренгою міцною,
Розганяють спокій
І лишають за собою
Борозни глибокі.
За рядком кладуть рядочок,
Аж тріщить коріння!
А позаду Колосочок
Висіва насіння.
В Колоска чуприна руса
Ще й широкі кроки,
Крутить він пшеничні вуса,

Сіє на всі боки.
А як плуга повертає,
Смикає за вожжі.
Та вже —
Діда обнімає
Чоловік прохожий:
«Будь щасливий, діду милий,
Без царя і пана!
Все, що тут ми оновили,
Доглядай старанно.
Будуть в тебе неодмінно
Внуки ясночолі!» —
І привітна та людина
Зникла в чистім полі.
Дід слідом за ним рвонувся,
Але сам незчувся,
Як спіткнувся,
Озирнувся,
Крикнув і... проснувся.
Біля броду
Пи́ла воду
Дідова корова,
Ї тихо йшла по небозводу
Хмарка фіалкова.

І вливали сил старому
Соняхи і трави,
Бо ж далеко йти додому
Повз річки й заплави,
Вздовж дороги стовбової,
По новому сліду —
Як до дійсності отої,
Що приснилась діду.

*

От і все.
А що сказати
Читачеві-другу?
Хочу знову вирушати
В степову округу.
Кобзарям, що ходять пішки,
Є в степу доріжки;
Там і жарти,
І усмішки
Для нової книжки.

*ПРО СЛАВНОГО ВАСИЛЯ, ЯКОГО
СПОРОДИЛА НАША ЗЕМЛЯ*

*Двічі Герою Соціалістичної Праці
Макару Онисимовичу Посмітному*

Степ.
Луги чудові.
Світлі небосхили...
А в ярмі-байлові
Дві волячі сили.
Сили тої жменька.
Та й харчі убогі.
Добре, хоч тихенько
Тягнуть круторогі.
Так Василь хлопчиськом
Їхав по дорозі
У своє майбутнє
На чумацькім возі.
Довго потім хлопцю

Гейкать довелось,
Довго йому вітер
Чепурив волосся.
Гляне він, бувало,
Невеселим оком;
Як земля квітує
Буркуном і дроком!
Хвилі різнотрав'я,
Цвіту переливи;
Тільки вітер чеше
Ті зелені гриви.
А робочим людям
Нікуди й ступити —
Володіють степом
Дуки-паразити:
Ремехи,
Фальцфейни,
Пан Рено-французький
Степ тримають в лапах.
А селянам — дзуськи!
Так було.
І раптом
З хутора Баштанки
Вилетіли в поле
Вихрові тачанки.
Блиснули, креснули
І шаблі, і кулі,
Поки не замовкли
Вороги в Інгулі.
І коли осіла
В полі пилу хмара,
Василя спинило
Слово комісара.
Трусонуло наче
Слово те гаряче:

— Може, з нами, синку,
Ти вперед поскачеш?
Будеш поганяти
Не воли, а коні,
Бо ніяк не можна
Зупинять погоні.
Звісно, воювати —
Це тобі не цяцька...

Козирнув хлопчина
Комісару хвацько.
Взяв батіг у руки,
Набакир ушанку,
Умостився швидко
Та й погнав тачанку;
Гнав її в атаки,
В рейди ураганні
То на Перекопі,
То в степах Кубані.
...Так юнацька доля
По шляхах носилась,
Поки громадянська
Битва закінчилась.
Зліз Василь з тачанки.
Підійшли солдати:
— Ти диви, Василь наш —
Парубок чубатий!
— Справний і моторний!
— Хоч куди годиться!..
Прощавай, ресорник!
Бойова жар-птиця!
— Прощавайте, хлопці!
Арміє Червона...
Бо вже люди кличуть
Осідлать «фордзона».

Кажуть:

— Роботяща,
В двадцять сил машина,
Та, на жаль, в артілі
Поки що — єдина,—
Все Василь оглянув,
Думав, придивлявся,
Що воно й до чого,
Врешті розібрався.
Запустив мотора,
Вирулив машину
Та й почав орати
Першу десятину,
Дивувались люди,
Дивувалась мати,
Що вже можна землю
Без волів орати.
Лиш куркуль патякав:
— То нечиста сила!!! —
І затих. Як нива
Славно уродила.
Урожай великий
Сипався в засіки...
Так би вільним людям
Жити та й жити повіки.
Та на землю нашу,
На степи безкраї
Рушили «бліцкригом»
Гітлерівські зграї.
То були тевтони —
Люта небезпека...
Блискавки мигнули,
Грянув грім далеко.
Потім бойовище
Підступило ближче,

Через ріки й гори
Дерлися потвори.
Але як не дерлись
Зграї недобиті,
Вся земля під ними
Почала горіти.
І Василь підвівся,
Мужній та плечистий,
Людям поклонився
І пішов в танкісти.
Як він бив фашистів
Всі чотири роки,
Відчував не тільки
Геббельс кривобокий.
Пам'ятають друзі,
Як на Курській смузі
Він, кремезно-дужий,
Ворогів утюжив.
А ще свідчить орден
Про його відвагу
І залізний розчерк
На стіні рейхстагу.
А коли зазнали
Вороги розгрому,
Повернувся з фронту
Наш Василь додому.
Той Василь, що люди
Шанували змалку,
Спорядив насіння,
Трактор і сівалку.
А земля аж плаче,
Тепла, наймиліша:
— Сій зерно, козаче!
Засівай скоріше! —
Стали добрі люди,

Виснажені, кволі,
З Василем ходити,
Працюють у полі.
І розквітла нива
Трудова, щаслива —
Без кінця і краю
Дивного врожаю...

...А літа минають.
І життя минає.
Василя вже дехто
Дідом називає.
Бо і справді в нього
Скроні посивіли.
Та й нелегко бути
Вожаком артїлі.
Головою люди
Василя обрали:
— Нам з тобою — добре,
То й веди! — сказали,—
Забувай про старість,
Про журбу, про спокій...—
Йде Василь щоранку
На лани широкі
Глянути, як жито
Набирає росту.
Глянуть на пшеничку
Золоту, безосту.
І хоч є в старого
Ран сліди зловісні,
Серце його просить
Посмішки та пісні.
От він і жартує:
— В спеку й на морозі
Їздив я волами

На чумацькім возі.
Бідував. І сталось,
Що одного ранку
Пересів я раптом
З воза на тачанку.
Потім на «фордзоні»
Замінив я коні.
В битвах до останку
Воював на танку.
Врешті, й капітаном
Був я на комбайні
І ходив косити
Ниви урожайні.
Але є ще мрія:
При якійсь нагоді
Ще і прокотитись
На місяцеході.
Хай хороші люди —
З Азії,
З Європи
Дивляться на мене
В сильні телескопи.
Людам буде радість.
А кому й завиди,
Що на Місяць ясний
Витаскало діда!
Звісно, дід жартує.
Але скільки праці
Віддає усім він!
Можна дивуваться.
І за це ми славим
В сонячну годину
Василя-героя,
Василя-людину.

ДИМОК

— За що, бабусю, орден вам дали?

На фронті ви, здається, не були...

— На фронті був мій менший брат

... Максим,

А орден мій... за незвичайний дим.

— Хіба за дим даються ордени?

Щось я не чув такої новини.

— Не чули, бо занадто молоді.

Я молодою теж була тоді.

Коли фашистське військо почало

Палити нашу станцію й село.

Тоді тікали люди хто куди.

І я сховалась в хаті від біди.

Хороша в мене мазанка була.

Якраз напроти лісу,

Край села...

Сиджу одна тихенько, нічирчир.

Коли дивлюся,

Сунуть фрїци в двір.

— Давай,— кричать,— і млеко, і яець,

Інакше — хаті і тобі кінець.—

І вже один мордатий супостат

Підняв на мене куций автомат,

Ще й загилив ногою собача.

Та я схопить не встигла рогача,

А то б мене застрелив людоїд,

І прощай навіки, білий світ,

Квітучі верби,

Соняхи,

Ставок,

І хата,

І над хатою димок!..

Не знаю, де знайшла я стільки сил,

Щоб все поставить ворогу на стіл.
Примусила,
Себе перемогла,
Щоб слухати чуже гала-бала...
Наїлись «гості» й гавкнули: — Зер гут!
Ми шнель нах фронт!
— Нах Перекоп маршрут!
Ну, а тобі за млеко, яйки й мед
Отут повісим... фюрера портрет.
Вклоняйсь йому з пошаною завжди
Й ніколи ти не знатимеш біди.

Не віряться,
Але таке бува:
Цілком збулися фрїцеві слова.
...Коли село уквив густий туман,
Прийшов до мене Вася-партизан.
Відкашлявся і каже: — «Вам привіт
Передає із лісу дід Свирид.
Він ще одну задачку передав:
Якщо прийде на станцію состав,
Старайтесь пічку затопити в строк,
Щоб із труби виходив дим-димок.
Все інше ми вже будемо робить —
Давати окупантам прикурить.
А щоб на вас підозри не було,
Беріться прати враже барахло.—
Тут Вася раптом глянув на портрет,
Всміхнувся і каже: — Бач, який муркет!
Такому і сам чорт не був би рад,
Одначе хай висить верховний гад:
Послужить нам таки в потрібний час.
Хай буде наче б ширмою для вас.—
Василь зітхнув,
Поправив буйний чуб

І тихо пальця притулив до губ:
— Глядіть, в селі про це анітень,
Димить собі... і то не кожен день.

На третій день сигнал я подала,
Димок почав робить свої діла...
І хоч тоді я не ходила в ліс,
Летіли ешелони під укіс,
Цистерни,
Танки,
Вража солдатня.
Земля горіла,
Корчилась броня!..
Так месники загону «Більшовик»
Загарбникам вкорочували вік.
Так другий фронт відкрили ми в ті дні
І не бувало боязко мені:
При людях тільки соромно було
Варить в котлі фашистське барахло.
Та й докоряв мені за це сусід,
Мовляв, фашистам помагати не слід:
Бо як прийдуть з війни мої сини,
Тобою зацікавляться вони!
А що сусіду я могла сказати?
Доводилося слухати і... мовчати.

Лише тоді,
Як з громової мли
В село радянські воїни прийшли,
Зійшлись до мене люди звідусіль,
Примчались партизани,
І Василь
Обняв мене, роботу похвалив
І бойового ордена вручив.
Сусід як глянув, зойкнув і поблід,

Що сталося, не міг збагнуть сусід.
А потім вийшов з натовпу вперед,
Вклонивсь мені і простягнув букет.
Аж тут мене натура підвела:
Я затряслась і плакати почала.
Здавалося, іду через вогонь,
Який кресали тисячі долонь...
В житті трапляються такі діла,
Коли відпустиш нервам вудила.
Питаєте, що зараз я роблю?
Я наших діточок люблю.
Варю,
Печу, все точно по дзвінку
Для діточок
В новому дитсадку.
Хай виростають добрими вони,
Не знаючи жорстокої війни.
Прощай, димок оновлених осель!
В степу стоїть високий журавель,
Він згадує минувшину, мабуть,
Чи дивиться, як люди воду п'ють,
І слухає веселий щебет птиць
В зелених рунах запашних пшениць...
Красується бабусине село
І пам'ятає все, що тут було.

ГРИГОРІВСЬКА КАНТАТА

У ніч новорічну
Погода — що треба.
Сніжок посіває
З високого неба.
І вітер, здається,

Це свято святкує,
Так лагідно він
Під вікном колядує.
Про що він співає?
Лиш чути відгомін...
З минушини раптом
З'являється спомин.
Метелиця землю
Встеляє снігами,
І сніг мелодійно
Рипить під ногами.
Це ми, хлопчаки,
Ідемо попід хати
І просимо дозволу
Колядувати.
Заходимо в сіни,
А далі — світлиця:
Вино на столі
У графині іскриться.
Святкова кутя,
Калачі
І, до речі,
Теля новоявлене
Спить коло печі.
Ми дружно спочатку
Співаєм колядку,
Ми зичимо людям
Здоров'я й достатку.
Бажаєм врожаю
З Дністра до Сибіру,
І доброго щастя,
І вічного миру.
Господарі й діти
Стоять нерухомі,
Бо ж слава звучить

В хліборобському домі.
В ній пращурів звичай
Живе і понині —
Співати хвалу
Роботящій людині.

Відходить в минуле
Святкова колядка,
Натомість вже інша
З'являється згадка.

В Григорівці — ніч.
На прибрежні укоси,
Як витязі, з моря
Виходять матроси.
Напружені м'язи,
І воля, і нерви.
З вельботів у воду
Стрибають резерви.
Григорівку треба
У ворога взяти!
Тріщать кулемети,
Б'ють з моря гармати.
Фашистам в окопах
І жарко, і страшно.
Пішла рукопашна!
Прожектор з есмінця
Мигнув променисто:
— На фланги натискуй!
— Вперед,
Комуністи!
«Ура-а-а!..»
Покотилось
Навальню безкрає.
І ворог зірвався,
І степом тікає...
Проходить бушлатів

Розгнівана хмара,
Бійці оточили
Свого комісара.
І він їм гукає,
Затиснувши рану:
— Прийміть, переможці,
Велику пошану!
За вашу ударну,
Залізну відвагу
І клятвену вірність
Червоному стягу! —
На мить завмирає
Десантників лава,
 Над лавою сяє
 Заграва і слава.
 Ця слава сіятиме
 З роду й до роду
 В прекрасних ділах
 Трудового народу!

Сьогодні
У світлу, врочисту годину
Ми працею славим
Свою Батьківщину.
Щоб дітям її
Якнайкраще жилося,
Хай квітне привітне,
Врожайне колосся,
Наповнене добрим
Натхненням до краю,
Від нив Кустанаю
До плавнів Дунаю.
...Отож доглядать нам
Громадою треба,
Щоб чистим було
Над планетою небо.

Не марно в степах
Бережуть обеліски
Імен героїчних
Карбовані списки
Синів і дочок,
Що в загравах навали
Фашистському звіру
Хребет поламали.
Радянська держава
Зростає чудово!
Несхибно веде її
Ленінське слово.
І хай тее слово,
Мов ясна зірниця,
Завжди і усюди
Навічно святиться!

ЧЕРВОНИЙ ОГНЕЦВІТ

БУВАЛЬЩИНА

На сінокосі біля ставу,
Де в'ється шлях до Кучурган,
Одну бувальщину цікаву...
Розповідав мені чабан...

Вже над густим колоссям жита
Молодика підвівся ріг,
А сивий дід, чабан Микита,
Скінчити розповідь не міг.

Вона тяглась, неначе казка,
Немов із люльки сизий дим...

Якщо бажаєте, будь ласка,
Про це я зараз розповім:

«На широкому роздоллі,
В царстві злиднів і неволі,
В землю, змучену давно,
Впала іскра, мов зерно.

Незгасима,
Промениста,
Як сльоза,
Як правда, чиста...
Й, хоч була вона мала,
Спалахнула, розцвіла...

А з тієї іскри швидко
Піднялась над полем квітка,
Дивна квітка,
Ясен-світ,
Полум'яний огнецвіт.

І такий він був могутий,
Що осяяв темні тучі,
Гори,
Прірви
І лани
Світлом вічної весни.

Як дійшов же промінь в гromі
Та й до панських економій,
На чотири сторони
Почали тікати пани.

І уже прибігли бистро
Всі урядники,

Міністри,
Захребетна вража знать
До царя рапортувать.

— Ка-ла-вур!!!
Лиха біда нам:
За ковил-терновим ланом,
В чистім полі
Щось росте
І, як видно,
Не просте.

Так росте,
Що аж земля вся
На всі боки розійшлася,
Ані взять,
Ні підступить,
Під ногами степ горить!

— Звідкіля ж отее зілля? —
Цар схопився на похмілля.
Й, сотворивши хресний жест,
Сів писати маніфест:

«У годину смуги-скрути
Мусять завтра в степ прибути
Поліцаїв ескадрон,
Пуришкевич і Гапон...»

В чистім полі, напідпитку,
Взявся цар за чудо-квітку,
Смикнув — раз,
Напнувся — два...
Це тобі не трин-трава!

А як гримнуло навколо,
Крякнув, охнув цар Микола:
— Лихо,— каже,— нам тепер!
Гепнув,
Репнув,
Та й помер.

Видно, дурню самодержцю
Огнецвіт був гірше перцю,
Недаремно в землю вгруз
Коронований гарбуз!

Загорлав тоді промови
Ванька-встанька Тимчасовий,
Став Керенський гуртувать
Хрестоносну білу рать.

На тривожні зови-крики
Зразу ж вискочив Денікін,
Мов той дурень з конопель,
Тільки вдягнений в шинель
А за ним,
У повній згоді,
Зграї всяких благородій:
Сам Колчак
І заодно
Скоропадський і Махно.

Вкупі з ними
Врангель бравий,
Пан Пілсудський із Варшави,
Гінденбург,
Мусьє Бріан,
Ще й Петлюра-отаман.

Та нехай трясє їх тряся,
Бо згадати всіх не вдасться...
А Денікін їм рече:
— Мала куча, дайте ще!

Словом,
Збіглися відкрито
Вороги до огнецвіту:
— Вся Антанта на межі!
Господи, допоможи!

— Святий боже,
Святий, крепкий!
Цар не мав одної клепки,
І тому
В тривожний час
Заступись хоч ти за нас.

— Дай нам
Поміч невеличку,
Ми ж тобі поставим свічку
Висотою аж до хмар...
Підсоби, небесний цар!

Саме в цю тривожну пору
Причвалали через гору
На новий квітучий лан
Містер Черчілль
І Морган.

Підморгнув Морган лукаво:
— Вері гуд — військова справа!
Вам кредит,
А нам процент...
Джентельмен, уан момент!..

— Гей, хто з нами,
Озовися!
По ранжиру становися!
Розщитайся з краю в край,
Починай і налягай!

Ухватились за Моргана
Біла зграя окаянна,
Стовбовий вельможний рід,
А Морган — за огнецвіт.

В чистім полі
Від натуги
Засопіли всі бандюги,
Й так надулися пани,
Що аж тріснули штани.

— Еге-ге,— Денікін каже,—
Розрослося зілля враже!
Лопнув, бачите, очкур...
Об'являю перекур.

Та спочить не довелося,
Поле полум'ям взялося,
Громом грянуло здаля,
Аж здригнулася земля...

Перелякані магнати
Стали задом рачкувати
Й опинились в грізний час,
Де Макар телят не пас.

Словом, вийшла посіпакам
Величезна дуля з маком.
Дулі,

Гулі
І синці —
От що трапилось в кінці.

Так,
Тікаючи із дому,
Десь на смітнику чужому
Успокоїлись давно
І Денікін,
І Махно.

А за ними
Через море
Покотились кривда, горе,
Й гнівно кинув їм услід
Блискавиці огнецвіт.

Кинув світло він багряне
За далекі океани,
Світло вічної весни,
Щоб повидохли пани.

Та на цьому вража сила
Огнецвіт не залишила.
Об'явився в листопад
Потайний очкарик гад.

Злий, мов пристав або соцький,
З трясовини виліз Троцький,
Скликав зграю посіпак
І сказав приблизно так:

— Помиляєтесь, панове,
Що коріння тут здорове,
Не зляка воно мене,
Я все бачу крізь пенсне.

Хай жар-цвіт палає, квітне,
Я підлізу непомітно,
Все рознюхаю внизу,
Корінь сам перегризу.

Став на пузі Троцький лізти
Й «перманентно» корінь гризти —
Примірявся сяк і так
І потрапив на шипак.

Озирнувся,
Глянув скося,
А в самого — бульба з носа!
Ухопив портфель скоріш
Та й потюпав у Париж.

Все це вплинуло шаленно
На джентльмена Чемберлена.
Став він думать
І гадать,
Обер-злодія шукать.

Передумав тее, сее,
Та й поплентався на Шпрее.
Там він Гітлера зустрів
Й сам його настрополив.

— Ти,— сказав він,— хвацький фіурер,
Любиш всякі авантюри...
Отже, ти валяй на Схід,
Вирви з корнем огнецвіт.

Сторгувались, покумались...
— Дойчланд, Дойчланд, юбер алес!

Згоден я на все тепер...
Дайте вашу лапу, сер!
Або вирву,
Або — в прірву,
Ставка йде на козир чирву.
Я зроблю усе для вас.
Донерветер!
Вас іст дас?!

І, подібний чорній бурі,
Зашумів ефрейтор-фюрер,
Повалив стовпи застав,
До жар-цвіту прискакав.

Ухватився,
Тягне,
Смиче,
Аж скривилося обличчя,
Розпоровся геть мундир,
Сам надувся, як пузир.
— Що за чудо?
Дивно все це! —
Гітлер хекає, трясеться
І пускає навздогін
Три депеші у Берлін.
Діло йде, мовляв, блискуче,
Але...
Хай приїде дуче,
Всі на «Г»
І всі есес —
Геббельс,
Герінг,
Гімmlер,
Гесс...

Ще й та звістка не остигла,
Гоп-компанія прибігла,
Блискавичний був галоп,
Притаскавсь і Ріббентроп,
Ухватилися бродяги:
Геббельс,
Герінга — за краги,
Герінг
Гімmlера — за фрак,
Гімmlер
Гесса — за кушак...

Але Гітлер як не брався,
Огнецвіт не піддавався...
Знов напнулись вороги,
Аж зігнулись в три дуги.

— Тю на тебе! — каже Гітлер,—
Я хитаюся од вітру,
Як отой будяк, полин...
Рро-зій-дись на п'ять хвилин!
Треба діло це здалека
Розжувать і розкумекають:
Що воно,
І в чому суть,
І куди його тягнуть?
Чи то вліво,
Чи то вправо,
Чи то бігти до канави?

Дійсно,
Згряя хоч велика,
Та велика й заковика,
А до справжніх заковик
Гітлер ще тоді не звик.

Це тобі не у Парижі,
Де Лаваль чобоття лиже
Під фанфарне тру-ля-ля...
Зовсім інша тут земля!

Крикнув Гітлер:
— З фатерланду
Я вже всіх забрав у банду!
Отже, дуче, спробуй ти
Десь резервів нашкребти.
Хай не ловить Франко блохи,
А позичить війська трохи...
— Добре, фюрер, приведу
На налігачі орду!
Стали кликати на підмогу
Жучку-сучку клишоногу,
Коли — гульк! —
Біжать згори
Не одна,
А цілих три.
Словом, Гітлер в мить зловісну
Тільки тьявкнув,
Тільки свиснув,—
Сателіти тут як тут:
— Шнель нах Остен!
Бліц капут!

Ухопились, повні злості,
Хто за що, бо всі безхвості,
Хто за верх, а хто за спід,
Всі гуртом за огнецвіт.

Маннергейм
За Антонеску,
Антонеску

За Балбеску,
Гербельс,
Герінг,
Гіммлер,
Гесс
І, нарешті,
Гітлер-пес.

Знов тріщать мундири, фраки,
Тягнуть,
Смичуть, як собаки,
Ще й гукає Ріббентроп:
— Гей, цабе,
Гаття
І цоб!

Щоб ви,— каже,— поздихали
За два тижні до навали!
Антонеску, не хвицай,
Вкупі з нами налягай!

Не крути хвостом,
Не дригай,
Це тобі не мамалига
На банкеті в короля...
Бач, яка отут земля!

Хай ослабла наша купа,
Хай нам крутить коло пупа,
Хвилюватися не слід,
Треба вирвать огнецвіт!
На цім слові
Гітлер клятий
Раз у раз почав гикати:
— Щоб не гаять,— каже,— час,
Звіть бандерівців до нас.

Хай рослину цю ворожу
Якось вирвать допоможуть...
Обіцяю дати їм в строк
Три макітри галушок,
Три відра спотикачу!
Й самогону досхочу!

Та не вийшло враже діло,
Грізна хмара
Степ укрила,
Громом грянуло здаля,
Ходуном пішла земля.
А як банду незабаром
Огнецвіт обсипав жаром
Та ще й стало припікати,—
Гітлер кинувся тікати.
Не до жиру,
Буть би живу,
Коли б'ють
І в хвіст,
І в гриву,
Коли гупі і синці,
Ще й аркан-петля в кінці.

Довслось летіть фашисту
Через ниву колосисту
В темну прірву,
Навпростець,
Де чекав його кінець!

Скільки раз
В минулі роки
На Радянський край широкий
Лізла всяка сарана,
Але ж де тепер вона?

Де фашисти,
Де бріани?
Білі,
Жовті отамани,
Титуловані пани?
Щезли в безвісті вони.
І тепер
Щодня над світом
Сходить сонце огнецвітом.
Кличе гноблених в похід
Наш червоний огнецвіт.

Не вдалося
І не вдасться
Світоч миру,
Дружби,
Щастя
Погасить лихим панам...

Наша справа,
Наша слава —
Наша Ленінська держава
Буде жить на радість нам
І на заздрість ворогам!

ЗМІСТ

Іван Зуб. *Од народних джерел* 5

ЩОБ КОЛОСИВСЯ УРОЖАЙНИЙ ЛАН, ГОСПОДАРИ ВИПОЛЮЮТЬ БУР'ЯН

Народний сміх	12
Бундючний пень	13
Криниці-сестриці	15
Два плуги	16
Парадокс	17
Сорока-морока	17
Хитра макітра	18
Сірко та Кобила	19
Фондова солома	20
Заець та Іжак	23
Рекомендована Лисиця	26
Свиня на іменинах	27
Колобок-женишок	29
Ворона та Вітряк	33
Похвальне слово	36
Забута Шпачиха	37
Осел та Бджола	40
Троянда і Соловей	41
Доручили Зайцю	44
Тече річка Луговичка	46
За кулісами	48
Душевна справа	49

Качать і величать 50
Копійки-злодійки 51
Вечірній дзвін 54
Золота рибка 55
Баба-яга 59
Драма на болоті 61
Тіснота! 62
Де за тинном лобода 62
Чудернацьке тріо 64
Дивні аплодисменти 65
Кузьма Хомич і стінгазета 66
Порося в мішку 67
Пригода в купе 68
Давній друг 69
На лапу 71
Пісня лоботряся
Опанаса Вихиляса 74
Продавала баба 75
Камо грядеши? 76
Сучасна Афродіта 77
Чортова дюжина 78
Гарна дівка-чорнобривка 81
Близнюки 83
Хамуло 83
Чорний хід 85
Дорога клепка 89
Савка совість загубив 92
Категорична директива 94
Приповідки та замітки 97
Реакції на абстракції 102
Повчально-печальна кінокомедія
«Веселі перевали» 103
Сатирику-брату в святкову дату 106
Страшна помста 108
Водоспад 110

Березневі тости 114
Спогад старого боцмана 116
Косарська наука 118
Сміхомовки під баян
про зляюкісний бур'ян 120
Новорічна колядка 123

ХОЧ КАЗИТЬСЯ ЗА МОРЕМ САТАНА, ІДЕ І ПОСМІХАЄТЬСЯ ВЕСНА

Свиня на пасіці 125
Наша правда очі коле! 127
На техаській трасі 129
Містер Брік 131
Свобода на оптичному прицілі 135
Про містера Сміта —
заморського езуїта 138
Лист репінських запорожців
до канцлера Аденауера 147

БУВАЛЬЩИНИ І КАЗКИ З ДІДУСЕВОЇ В'ЯЗКИ

В сніговицю 154
Іванові кавуни 168
Копанівський глек 180
Бичок-губернатор 193
Про славного Василя,
якого спородила наша земля 208
Димок 215
Григорівська кантата 218
Червоний огнецвіт 222

ВЛАДИМИР ИЕРОНИМОВИЧ ИВАНОВИЧ
ИЗБРАННОЕ
ЮМОР И САТИРА

Киев,
издательство художественной литературы
«Дніпро»,
1985
(На украинском языке)

Редактор *П. Ф. Иванов*
Художне оформлення *Б. Й. Бродського*
Художній редактор *А. І. Клименко*
Технічний редактор *І. І. Швець*
Коректори *М. К. Дмитрієва,*
Н. І. Прохоренко

Інформ. бланк 2820.

Здано до складання 20.12.84.

Підписано до друку 28.03.85.

БФ 17979.

Формат 70×90¹/₃₂.

Папір друкарський № 1. Гарнітура літературна.

Друк. високий. Ум. друк. арк. 8,775.

Ум. фарб. відб. 8,775. Обл.-вид. арк. 10,199.

Тираж 12 000 пр. Зам. 4—394. Ціна 1 крб. 20 к.

Видавництво художньої літератури «Дніпро».
252601, Київ—МСП, вул. Володимирська, 42.

Київська книжкова фабрика «Жовтень».
252053, Київ, вул. Артема, 25.

Іванович В. І.

I-21 Вибране: Гумор і сатира. / Передм.
І. Зуба.— К.: Дніпро, 1985.— 238 с.

До збірки відомого українського радянського поета-гумориста ввійшли кращі його твори з попередніх видань. Однією з особливостей творчого почерку автора є уміння поєднувати гостру характерність образів з чіткою публіцистичністю. Байки, гуморески, жарти письменника — завжди актуальні і мають точного адресата. Написані вони в дусі національних традицій українського народу, який завжди славився здоровим почуттям гумору.

I 4702590200—101
M205(04)—85 101.85

У2

